

40e jaargang no. 3, maart 1979

Onze Vogels

maandblad van de nederlandse bond van vogelliefhebbers

Opv...

Vogel

BONDSBESTUUR

Voorzitter: A. van Liempd, Rubensstraat 17, 4812 AK Breda, telefoon (076) 13 61 37.
Secretaris: H. de Geus, Amersfoortsestraat 71, 3772 CH Barneveld, telefoon (03420) 61 60.
Penningmeester: J. van Splunter, Vijverberg Zuid 44, 4621 AT Bergen op Zoom.
2e Voorzitter: W.J. Mulder, Verwerstraat 39, 7415 RZ Deventer, telefoon (05700) 2 36 48.
Commissaris: J.J. Krol, Trompstraat 16, 7942 AE Meppel, telefoon (05220) 5 38 84.

DISTRICTSVOORZITTERS

District Groningen: R.P. Smith, Zuiderveen 36a, 9673 EL Winschoten, telefoon (05970) 1 35 83.
District Friesland: J. Forsten, Zuiderkade 8, 8801 MJ Franeker, telefoon (05170) 29 68.
District Drenthe: J.H. Heijnen, W. Grolstraat 126, 7885 EL Barger Oosterveld, telefoon (05910) 2 54 20.
District Overijssel: A.M. van Rijn, Pr. Margrietstraat 41, 7481 GG Haaksbergen, telefoon (05427) 30 06.
District Gelderland: D.J. Prinsen, Berkenlaan 132, 7064 HT Silvolde, telefoon (08350) 53 14.
District Utrecht: C. van Lunteren, Vlasoord 13, 3991 XC Houten, telefoon (03403) 26 08.
District Noord-Holland: A.J.F. Lammerse, Oude Kruisweg 104, 2142 EH Cruquius, telefoon (023) 28 59 06.
District Zuid-Holland: G.C. Goedschalk, Akeleistraat 148, 2565 PC Den Haag, telefoon (070) 68 16 70.
District Zeeland: J. van der Walle, Churchillweg 4, 4561 WN Hulst, telefoon (01140) 38 16.
District Noord-Brabant: J.C. Vos, Braillestraat 2, 5361 AK Grave, telefoon (08860) 29 78.
District Limburg: H.J. Nooijen, Reigerstraat 29, 5932 VX Tegelen, telefoon (077) 3 34 58.

CONTACTPERSONEN TECHNISCHE COMMISSIES

D.J. van der Molen, Esschingstraat 80, 7721 XD Dalfsen, telefoon (05293) 12 57, voor tropen, grasparkieten etc.
H.J. Veerkamp, Royaardsplein 12, 3123 AN Schiedam, telefoon (010) 71 48 39, voor kleur- en postuurkanaries.
H. Warmerdam, v.d. Duin van Maasdamlaan 45, 2181 XB Hillegom, telefoon (02520) 1 75 57, voor zangkanaries.

BONDSBUREAU N.B.v.V.

Aletta Jacobsstraat 4, postbus 74, 4600 AB Bergen op Zoom, gironummer 1148324, telefoon (01640) 3 50 07. Geopend: 08.00 - 17.00 uur. 's Zaterdags gesloten.

ABONNEMENTEN

Bij vooruitbetaling.

Binnenland f 27,50 per jaar, bij vooruitbetaling op onze giro 1148324. **Buitenland** f 37,50 per jaar, per luchtpost extra tarief volgens PTT-kosten.

België: 400 Bfr per jaar, bij vooruitbetaling op rekening nr. 000-0156074-01 bij het bestuur der postcheck te Brussel 1.

Opgave abonnement bij het Bonds bureau, Bergen op Zoom.

Onze

MAANDBLAD VAN DE NEDERLANDSE

LIDMAATSCHAP

Wie als lid van de N.B.v.V. wenst toe te treden, wens zich schriftelijk tot de secretaris van een in zijn plaats van inwoning gevestigde afdeling.

ADRESSEN SPECIAALCLUBS N.B.v.V.

Nederlandse Zebra-vinkenclub

Secretaris: J.G. J. van Valkenburg, Snijderstraat 15a 4204 EB Gorkum, telefoon (01830) 3 45 83.
Penningmeester: A.A. Straver, Emmalaan 9, 2405 GA Alphen a.d. Rijn, Postgiro 3541696 t.n.v. penningm. NZC Alphen a.d. Rijn.
Contributie f 20,— per jaar. Entree f 5,—.

Speciaalclub Vorm- en Postuurkanaries

Secretaris: W. de Vries, Vleugel 3, 3173 RE Hoogvliet, telefoon (010) 38 27 43.
Penningmeester: P. Bos, Wilhelminalaan 11, 3842 KA Harderwijk, telefoon (03410) 1 62 73.
Giro t.n.v. de postuurkanarieclub nr. 1667906.
Contributie f 20,— per jaar. Entree f 5,—.

Speciaalclub Eur. vogels en hun hybriden

Secretaris: S.A. van Dongen, Schimmelpenninckstraat 17, 5037 RT Tilburg, telefoon (013) 67 25 05.
Penningmeester: G.F. Jansen, Friesiastraat 15, 3742 TK Baarn, telefoon (02154) 1 83 34.
Giro 3158484 t.n.v. Spec. cl. Eur. Vogels.
Contributie f 20,— per jaar. Entree f 5,—.

Speciaalclub van insekten- en vruchtenetende vogel:

Secretaris: H. Kehl, Plein 1953, nr. 144, 3086 EK Rotterdam, telefoon (010) 80 28 54.
Penningmeester: E. Zehenpenning, Acacialaan 8, 3741 WC Baarn, telefoon (02154) 1 20 07, giro 2625815, t.n.v. penn. speciaalclub.
Contributie f 25,— per jaar. entree f 5,—.

Japane Meeuwclub

Secretaris: A. Kok, Pals 23, 6931 DJ Westervoort, telefoon (08303) 23 58.
Penningmeester: W.A.M. Berns, Kerkallee 91, 6882 AP Velp, Gld., telefoon (085) 61 96 28.
Rek.nr. 30.39.88.207 Rabobank, Velp. t.n.v. Penningmeester J.M.C.
Contributie f 15,— per jaar. Entree f 5,—.

Parkieten Speciaalclub van Gras- en Grote parkieten

Secretaris: W. Sijsma, Grindweg 29a, 8471 EG Wolvega, telefoon (05610) 53 27.
Penningmeester: F. Leunissen, Jupiterstraat 22, 6421 RW Treebeek, telefoon (045) 21 94 31.
Contributie f 20,— per jaar. Entree f 2,50. Storten op postgiro nr.3587100 t.n.v. Parkieten Speciaalclub, Karel Doormanstraat 42, Waubach (L.).
Inlichtingen, opgave nieuwe leden en betaling contributie uitsluitend aan bovenstaande adressen.

Vogels

BLAD VAN VOGELLIEFHEBBERS (OPLAGE 49.000)

REDACTIE

J.E. van Berkel
Chr. Walraven

Redactieadres: Postbus 74, 4600 AB Bergen op Zoom

VERANTWOORDELIJKHEID

De uitgever van dit blad, de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers, is niet verantwoordelijk voor de inhoud van hierin opgenomen advertenties en erkent geen enkele verplichting tot opnemen van aangeboden advertenties.

De auteurs blijven verantwoordelijk voor de inhoud van hun artikelen. Door publikatie neemt de uitgever geen enkele verantwoordelijkheid op zich. Het zonder schriftelijke toestemming overnemen van artikelen of gedeeltes daarvan is verboden.

ADVERTENTIES

Voor advertenties — ook die van leden en abonnees — met een zakelijk karakter, zijn tarieven en verdere richtlijnen verkrijgbaar bij het Bondsbureau van de N.B.v.V. Kleine annonces, voor afdelingen, leden en abonnees op „Onze Vogels”, van zuivere particuliere aard zie onder „Vraag en Aanbod”.

VRAAGEN OVER?

WILDELEURKANARIES aan: W.C. Oonk, Bergweg 37, 242 EP Lochem.

WILDEVATERSLAGERS aan: H. Warmerdam, v.d. Duin van Maasdamlaan 45, 2181 XB Hillegom.

WILDEPARZERS aan: E. de Koning, Vrouwenweg 16, 322 LK Leiden.

WILDEGRASPARKIETEN aan: H.W.J. v.d. Linden, verbodestraat 72, 5921 ES Blerick.

WILDEBRAVINKEN, JAPANSE MEEUWEN EN TROPEN-
WILDEBASTAARDEN aan: G.W. v.d. Meijden,
Tempenlandstraat 27, 5283 CK Boxtel.

WILDEGROTE PARKIETEN, EUROPESE VOGELS (WILDZANG)
WILDEIN HUN BASTAARDEN aan: D.A. Duvis,
St. Josephstraat 46, 4847 SG Teteringen.

WILDEWITTE ROPIISCHE VOGELS aan: H. Kehl, Plein 1953 nr. 144
086 EK Rotterdam.

WILDEWITTEORM- EN POSTUURKANARIES aan: A.P. Kools,
Tolenvweg 9, 4505 PM Zuidzande.

Het volgende nummer wordt per post bezorgd op
23 april 1979

IN DIT NUMMER

	pag.
De agaatserie	100
Het kweken met Europese vogels	102
COM-wereldtentoonstelling Breda (slot)	104
Grasparkieten allerlei	107
Van groen tot albino: mozaïeken	108
Het bestand van niet-australische parkieten	111
Wat lezers schrijven	114
Een nieuwe methode om het geslacht van vogels te bepalen	115
Ervaringskrabbels	119
Ook N.O.-polder heeft revalidatiecentrum voor vogels	119
Vogelouders en hun kinderen: Fazant	120
De roodkopbaardvogel	121
Het röntgenologisch onderzoek als hulpmiddel in de vogelpraktijk	122
Over bloemen & planten	124
Onkruiden: Boerenwormkruid	125
Praktische wenken (6)	127
Kwartel- en patrijsastrilden	128
Amerika voert nestkastencampagne om nationale vogelsoort te redden	129
Exotische vogels als huisdieren? Ja of nee?	131
De volière van de maand	134
Boekennieuws	136
Korte berichten	137

IN DIT NUMMER ADVERTEREN

	pag.
Van Gils/Van Konijnenburg	102
Thijssen Mill/De Tropenhal	103
Sluis	106
Van Wijngaarden/Int. Hobby-Boekhandel/	
Theiling	110
Verlag M&H Schaper	118
CéDé	126
NBvV Boekenservice	127
Minifauna	128
Geza Sept	134
Fauna metaal	136
Prijslijst CM	137
Vraag en aanbod	138
Faunavit	138
Fauna Metaalwaren	139
Benny Slagers/Tovo/Henk van Os/Tek	
Hellingman	140
Beaphar	141
404	192
't Kraaiennest/Conditio/Rein van der Veen/	
Van Waardhuizen/Pankeel/Blankestijn/	
Animali/Orni-Mondo	143
Witte Molen	144

Foto voorplaat: Goudagaat
P. Ramaekers

ontzegels voor antwoord bijsluiten.

Ontwerp en druk: Steens b.v., boekdruk/offset
Postbus 59 - Schiedam - Telefoon (010) 73 00 88

DE AGAAT SERIE

op de tentoonstelling, in de standaardseisen, en op het keurbriefje, nabeschouwing van het tentoonstellingsseizoen.

Op het moment dat deze nabeschouwing tot leven komt op mijn schrijfmachine zit het tentoonstellingsseizoen er vrijwel op, nog een enkele tentoonstelling en dan natuurlijk nog de wereldkampioenschappen, dan is het seizoen 1978-1979 voorgoed voorbij. Voorbij is dan de vreugde over het grote en misschien volkomen onverwachte succes, voorbij is eveneens de bitterheid over de gehaalde 'zeperd', al dan niet terecht, want... het fokseizoen staat voor de deur!

Voor mij als keurmeester, als kritische beoordeler, blijft het antwoord open op de vraag:

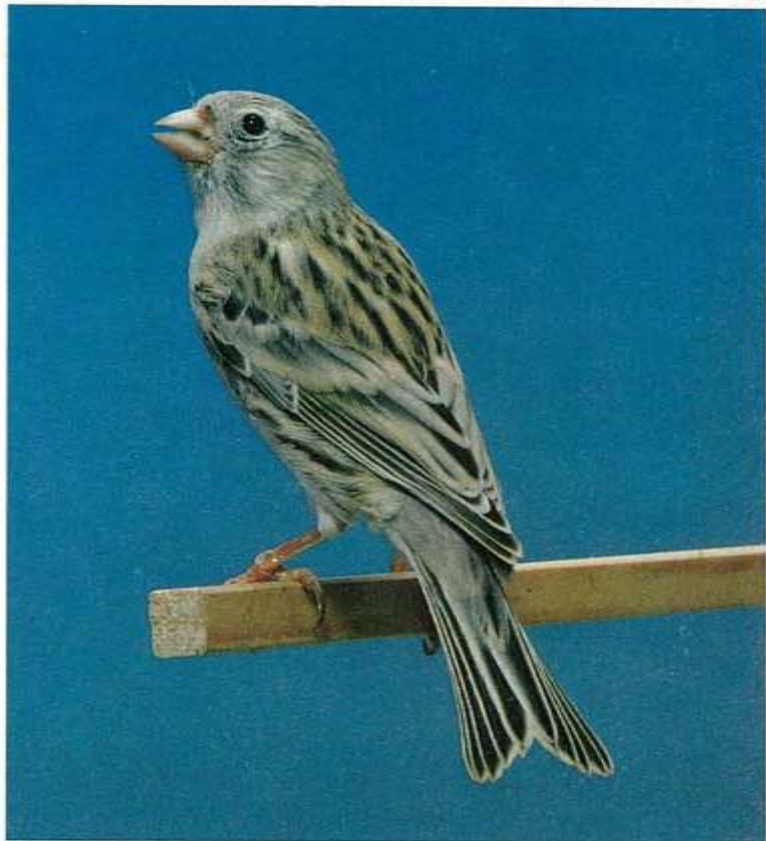
Wat doet de individuele inzender met de bemerkingen op het keurbriefje?

Probeert hij dat te verdisconteren in de samenstelling der fokparen voor het komende fokseizoen of lapt hij de geplaatste opmerkingen volkomen aan zijn laars? Neem nu de agaatserie, op het vraagprogramma van onze organisatie komen 27

kleurslagen voor die onder de noemer thuishoren, niet medegerekend de mozaïeken en de roodgenen. Al die verschillende soorten agaten zijn in de standaardseisen opgenomen, grondige bestudering van de diverse eisenpakketten maakt duidelijk dat onveranderlijk een zo fijn mogelijk gestreept pigment verlangd wordt, ongeacht de bijkleur en eventuele andere eigenschappen. Het waarneembaar bruinbezit is bij alle agaten strak bruinbezit, met andere woorden, ieder vleugje bruin levert purtenaftrek op in de rubriek pigment op zich is dat logisch. Het is mogelijk om over de term 'zo fijn mogelijk' dagenlang te hakketakken, immers, de vogel die u een fijn pigment toedicht kan eventueel door mij worden beoordeeld met de bemerking 'pigment kan wat fijner', in zake de fijnheid zijn u en ik het duhelemaal niet met elkaar eens. Bij de schimmelvogels uit de agaatserie geldt dat het pigment patroon iets minder fijn mag zijn dan bij de intensieve exemplaren vereist wordt, deze 'afzwakking' mag niet toe leiden dat schimmelvogel

Foto's: Dennis Avon en
Tony Tilford
uit 'Pietpraat'
uitgave Helmond

Goudagaat
voor

Zilveragaat

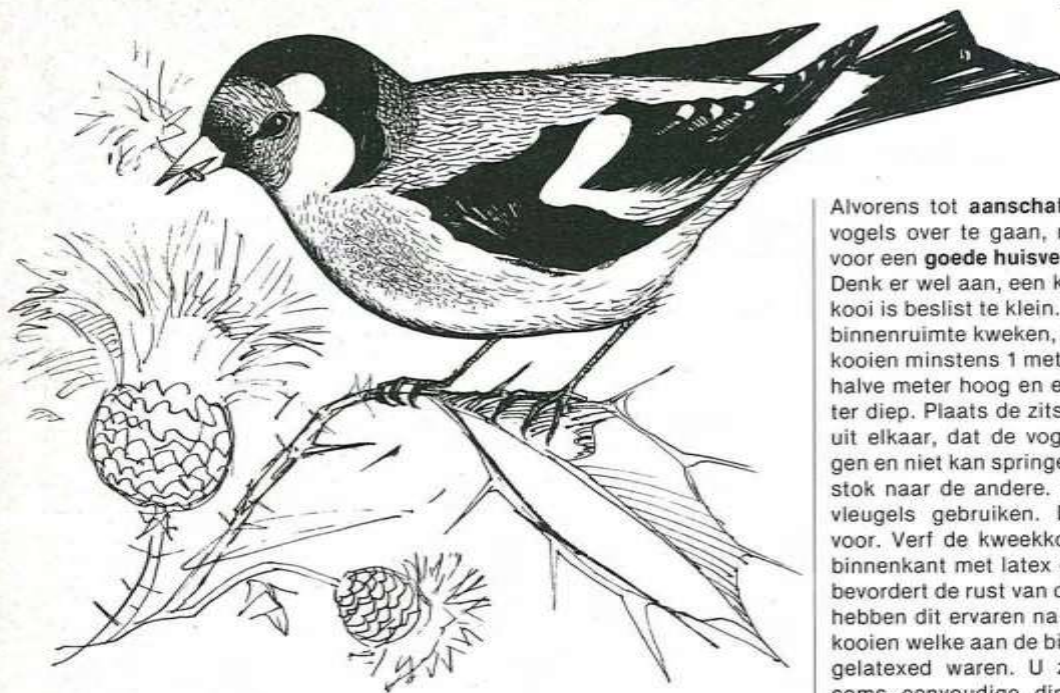
gezonder worden met een grof pigment, toch gebeurt dat erg veel. Op de voorpagina van dit nummer staat een goudagaat afgebeeld, bij deze nabeschouwing treft u nog wele andere agaten aan, bekijk die drie platen eens zorgvuldig. U zult dan ongetwijfeld met mij constateren dat er inzake het pigment nogal wat aanmerkingen (bemerkingen) zijn te maken.

De goudagaat van de voorpagina heeft een redelijk fijn gestreept pigment, althans in de rug, de bestreping die ook in de flank zichtbaar moet zijn is zonder meer als 'afwezig' aan te merken, gegarandeerd laat daarover een bemerking worden gemaakt op het keurbriefje, die bemerking mondt uit in puntenaftrek. Voeg daarbij nog de onvermijdelijke constatering dat de rug lang niet velder genoeg is (tussenliggend ruïen!), u mag ook daarvoor op puntenaftrek rekenen, hoeveel mag dan o'n vogel nog krijgen voor pigment? De afgebeelde zilveragaat heeft een pigmentbestreping die als grof aangemerkt moet worden, er is erg veel bruin in de rug zicht-

baar, het kan nauwelijks anders gezien worden, dus, voor het pigment zal deze vogel in nog sterkere mate als de goudagaat worden bestraft. Vergelijk nu eens het pigment van de niet-intensieve zilveragaat met het pigment van de eveneens niet-intensieve agaats met ivoor. De bestreping van deze ivoortint zou zelfs een intensieve vogel uit de agaatsserie niet misstaan, buitendien is de flanktekening duidelijk zichtbaar. Daaruit mag u concluderen dat het pigment van de schimmelvogels wel iets grover mag volgens de standaard, dat dat eigenlijk niet eens hoeft, kijk maar naar deze schimmelvogel. Misschien wordt het u dan ook duidelijk waarom de samenstellers van de standaard gekozen hebben voor de term 'zo fijn mogelijk'! Ik heb het afgelopen seizoen vogels uit de agaatsserie gezien met een ragfijn, haarscherp 'gestoken' pigment, in een aantal gevallen gecombineerd met een fraaie flanktekening, het behoeft geen betoog dat zulke vogels hoog in de punten kwamen. Maarrrrr, ik heb ook een groot aantal agaten een bemerking bezorgd over het te

grof of niet fijn genoeg zijn van de bestreping, eigenlijk veel te vaak! Nee, dat lag beslist niet aan mijn kritische instelling, de constatering dat de inzenders veel sneller dan de keurende keurmeesters van mening zijn dat het pigment fijn genoeg is komt dichterbij de waarheid. Wanneer op de keurbriefjes van uw vogels bemerkingen zijn geplaatst over het pigmentbezit, leg dat dan niet naast u neer, probeer om de fokparen zo samen te stellen dat er redelijkerwijs verbetering van de pigmentsituatie mag worden verwacht, want, de paring van een grofgestreepte x een grofgestreepte zal vogels opleveren die het volgende tentoonstellingsseizoen negatieve bemerkingen over het pigment zullen krijgen, net als de ouders! De volgende maand zal ik een nabeschouwing over de isabelserie aan u voorleggen, TOT DAN! □

Jan Kuiper

het kweken met europese vogels

Voor iedereen die **serius** van plan is om met Europese (kooi) vogels te gaan kweken, volgt hier een goede raad: **Begin eenvoudig** met gemakkelijk te kweken soorten, zoals de sijs, de kneu en de groenling. Deze vogels gaan vrij snel tot voortplanting over, zeker in een goed beplante buitenvolière. De putter, de vink en de geelgors b.v. vragen iets meer kennis en aandacht in de kweektijd, denk maar aan levend voer (meelwormen, mierenieren en gekookte schelvis) tijdens de eerste levensdagen van de jongen. En niet te ver-

geten het plukken van diverse onkruidzaden. Ideaal voor het kweken is, wanneer men begint met eigenkweek (liefst geringde) vogels. Het is namelijk zo, dat zelfgekweekte vogels gemakkelijker tot voortplanting overgaan, dan illegaal uit de natuur gevangen vogels. Sommige soorten hebben wel een jaar nodig om aan de mensen en hun omgeving te wennen. En dan spreek ik nog niet over eventuele teleurstelling met gevangen vogels, welke niet meer geschikt (te oud) zijn voor de kweek.

Alvorens tot **aanschaf** van diverse vogels over te gaan, moet u eers voor een **goede huisvesting** zorgen. Denk er wel aan, een kanariebroedkooi is beslist te klein. Wilt u in een binnenruimte kweken, maak dan de kooien minstens 1 meter breed, een halve meter hoog en een halve meter diep. Plaats de zitstokken zóve uit elkaar, dat de vogel moet vliegen en niet kan springen van de ene stok naar de andere. Hij moet zijn vleugels gebruiken. Daar zijn ze voor. Verf de kweekkooien aan de binnenkant met latex dofgroen. Dit bevordert de rust van de vogels. Wij hebben dit ervaren na een test met kooien welke aan de binnenkant wij gelatexed waren. U ziet, het zijn soms eenvoudige dingen die belangrijk kunnen zijn; je moet het maar weten. Het mooiste is natuurlijk het kweken in een volière. Bouw uw volière (indien mogelijk) zodanig, dat uw vogels kunnen genieten van de ochtendzon. Een dichte achterwand (gemetseld of van hout) dient als bescherming tegen regen en wind en tevens voor het ophangen van nestkastjes en brem of coniferentakken. Boven dit gedeelte mag u ook een golfplaat leggen. Dit kan dienen als schuil- en slaappleaats voor de vogels. De beplanting van de volière heb ik in mijn eerste artikel reeds beschreven. Zie Onze vogels van februari j.l. Nu kunnen de vogels hun intrek nemen. A naar de grootte van de volière kunnen er één of meerdere koppels zijn, kneuen en groenlingen in ge-

A. P. van Gils

Abcovenseweg 19
5051 PT Goirle
Telefoon 013/341579

Regelmatig in voorraad:
tropische vogels uit Australië, Afrika,
Zuid-Amerika en Azië,
Papegaaien, parkieten, kanarie's etc.

Geopend:
Maandag t/m vrijdag 9.00 tot 12.30 uur en van 13.30 tot 18.00 uur
Zaterdag 9.00 tot 17.00 uur. - Zondag's gesloten.

VAN KONIJNENBURG DIERENVOEDERS

Anth. Mattheuslaan 112, Utrecht
Rijkstraatweg 125, Loenen a/d Vecht
telef. bestellingen: 030-71 93 76

Wij bezorgen alle soorten vogelzaden tegen scherpe prijzen door geheel Nederland.

Kanariezaad f 33,50 per 25 kg, tropisch zaad f 27,50, parkietenzaad f 25,50, parkietenzaad grof f 36,50 en verder wildzang, papegaai, onkruidzaad, trosgierst witzaad, negerzaad, hennep enz. enz. Bij grotere afname korting. Bel ons even voor verdere prijzen en condities. Ook uw adres voor honde- en kattevoeders, kattebakvulling enz.

Prijzen onder voorbehoud.

uisvest worden.

Deze vogels verdragen elkaar. Eén koppel putters erbij zou nog kunnen. Beslist niet meer. Want dan is het vechten geblazen. Vergeet u vooral niet: Wilt u kweekresultaten, laat dan zo weinig mogelijk vogels in uw volière. Ook de vink, de merel en de geelgors behoren tot de oegestane kooivogels. Echter de merel komt talrijk in de natuur voor en is minder interessant om te kweken. De vink, de merel en de geelgors zijn beslist niet geschikt om samen met de in de vorige alinea genoemde vogelsoorten in één volière te kweken. Het zijn felle territoriumverdedigers, en als zij met hun rouwtje aan de nestbouw beginnen, dulden zij beslist geen andere vogels in hun omgeving. De ellende aan bloedige vechtpartijen en (moeilijke) dode vogels kunt u zich besparen. Om met de laatste genoemde vogels te kweken verdient het aanbeveling, om de volière in verschillende compartimenten te verdelen, zodat de soorten van el-

kaar gescheiden zijn en elkaar niet kunnen belagen. Per koppel is een ruimte van 2x2x1 meter aan te bevelen.

Nu iets over de vogels zelf. Het is beslist niet altijd zo, dat als wij een koppel vogels bij elkaar zetten, deze zonder meer een paar vormen. Het mannetje wil graag zijn vrouwtje zelf uitkiezen, en ook omgekeerd. Dit is gemakkelijk te constateren. Ik noem u een voorbeeld. Al mijn kooivogels, t.w. sijzen, groenlingen, putters en kneuen zitten gedurende de wintermaanden bij elkaar in één grote binnenvlucht (afm. 3x2x2m). Iedere vogel heeft naast een vaste, passende voeding, een gekleurde knijpring om een pootje. Zie ik na verloop van tijd dat bijvoorbeeld het sijspopje met een rode knijpring zich laat voeren (bekken) door een mannetje met bijvoorbeeld een blauwe knijpring om, dan noteer ik dat en plaats in het voorjaar deze beide vogels als paar bij elkaar. Dat doe ik met alle vogels

zo. Wil ik een bepaald koppel beslist bij elkaar hebben (mooie grote, of ter voorkoming van inteelt) dan plaats ik deze vogels reeds op een vroeg tijdstip bij elkaar in een kooi, zodat zij geen andere soortgenoten kunnen zien. Ook dit kan tot succes leiden. Eén ding wil ik u met klem aanraden: **noteert u zoveel mogelijk alle bijzonderheden en gedragingen van de vogels.** U kunt er steeds op terugrijpen en u zult er veel van leren. Ik heb daarstraks vermeld dat al mijn kooivogels in de wintermaanden bij elkaar zitten in één grote binnenvlucht (onverwarmd): Dit om de vogels ontberingen als regen, mist, sneeuw, storm, vorst (bevroren drinkwater) enz. te besparen. **De vogels zijn onze vrienden** en waar mogelijk, moeten wij hen deze moeilijke maanden helpen gezond te overleven. In de zomer zullen zij ons dan rijkelijk belonen met hun lied en hun nakomelingen. □

door W. Höppener

Vink

SCHERPE MAAGKIEZEL

1. fijn - voor kleine zaadetende vogels
2. grof - voor grote parkieten - duiven - fazanten etc.

VERKRIJGBAAR IN DIERENSPECIAALZAKEN

Waar niet verkrijgbaar bellen naar:

F. THIJSSSEN MILL

Telefoon 08859-17 37 b.g.g. 14 18 - Postbus 29

IMPORT

EXPORT

DE "TROPENHAL"

WALKADE 22

IJSSELSTEIN

TELEFOON 03408-12 97

Steeds in voorraad:

Ara's, Kakatoe's, Lorie's, Papegaaien,
Tropische vogels
Vruchten- en insecten-etende vogels

Spraken we aan het einde van ons vorige verslag over de prachtige bloemversiering die ons door de Nederlandse Bloemisterij was aangeboden, de leerlingen van de Middelbare Tuinbouwschool in Breda hadden deze bloemen in zeer fraaie arrangementen verwerkt. Onder deze bloemen was ook ongeveer 60 kg mimosa en meer dan 500 rozen verwerkt, een bloemrijk cadeau dat ons door onze Franse vogelvrienden uit Nice was geschonken. De uitreiking van de kampioensprijsen, op zaterdag 27 januari, was een grandioos en onvergetelijk festijn. Hiervoor zorgden o.a. de Kermisklanten en een Poolse dansgroep. De president van de COM, de heer L. van Roelen, zei die avond in zijn toespraak het volgende: 'In ruim 45 jaar, sedert het ontstaan van de

NBvV heeft deze bond zich op weten te werken tot een, zo niet DE sterkste en best georganiseerde van gans de wereld met zijn aktueel effectief van 45.000 leden, met zijn eigen bondsbureau en personeel dat qua inrichting en competentie aan de top staat van de hedendaagse techniek. Het is dan ook niet te verwonderen dat het er bruist van activiteit, dat de belangstelling en het ledental al maar groeiende is en dat deze bond met rasse schreden naar de 50.000 leden gaat met in het vizier een gouden jubileum'. Kijk beste mensen, je hoort het nu ook eens van een ander. Niet dat we nu naast onze schoenen gaan staan, we zullen echt hard blijven werken om het zo te houden zo niet nog te verbeteren. Niettemin mogen we trots zijn op een dergelijke uit het

hart gegrepen uitspraak. Als blij van waardering voor het vele werk dat in het belang van de totale vogelliefhebberij in het algemeen er de COM in het bijzonder is verricht kende de heer Van Roelen aan en kele van ons een onderscheiding toe. Zo ontving voorzitter Van Liempd, de gouden COM-speld, als mede de heren C.E. van Berkel, C.C van Dongen en W.J. Mulder. De zij veren COM-speld werd toegekend aan de heren Fr. v.d. Bergh, F. van Dun, H. Huijgens, J.J. Krol, Broede van Loon en Fr. Suijkerbuijk.

De prijsuitreiking aan de Wereldkampioenen, compleet met volksliederen, was een sfeervol gebelren. In onze vorige editie heeft u namen van de Wereldkampioenen en de tweede- en derde prijswinnaars, alsmede die van de bondskampioenen kunnen lezen. Aan allen nogmaals onze hartelijke gelukwensen. Wij hopen dat zij wederom op de volgende bondskampioenschappen, die in 1980, acte de presence zullen geven.

Onze felicitaties gaan ook uit naar diegene die in aanmerking zijn gekomen voor de NBvV-Oorkonding i.v.m. een bijzondere kweekprestatie. Aan deze lijst dienen nog te worden toegevoegd: A. v.d. Ginge Espel met Maisparkiet en J. Wiersma, Berg en Dal met Keelvlak Rotsmus.

Donderdag 1 februari zijn we onze buitenlandse gasten ontvangen op het Stadhuis van Breda. Oo hier vierde de Brabantse gemeoedelijkheid, mede dankzij onze voortreffelijke gastheer Burgemeeste W. Merckx, hoogtij. Het was een bijzondere ervaring.

Het hoogtepunt van deze 27e Wereldtentoonstelling was ongetwifeld het onverwachte bezoek van H.K.H. Prinses Margriet op vrijdag 2 februari. Deze geste werd op hog

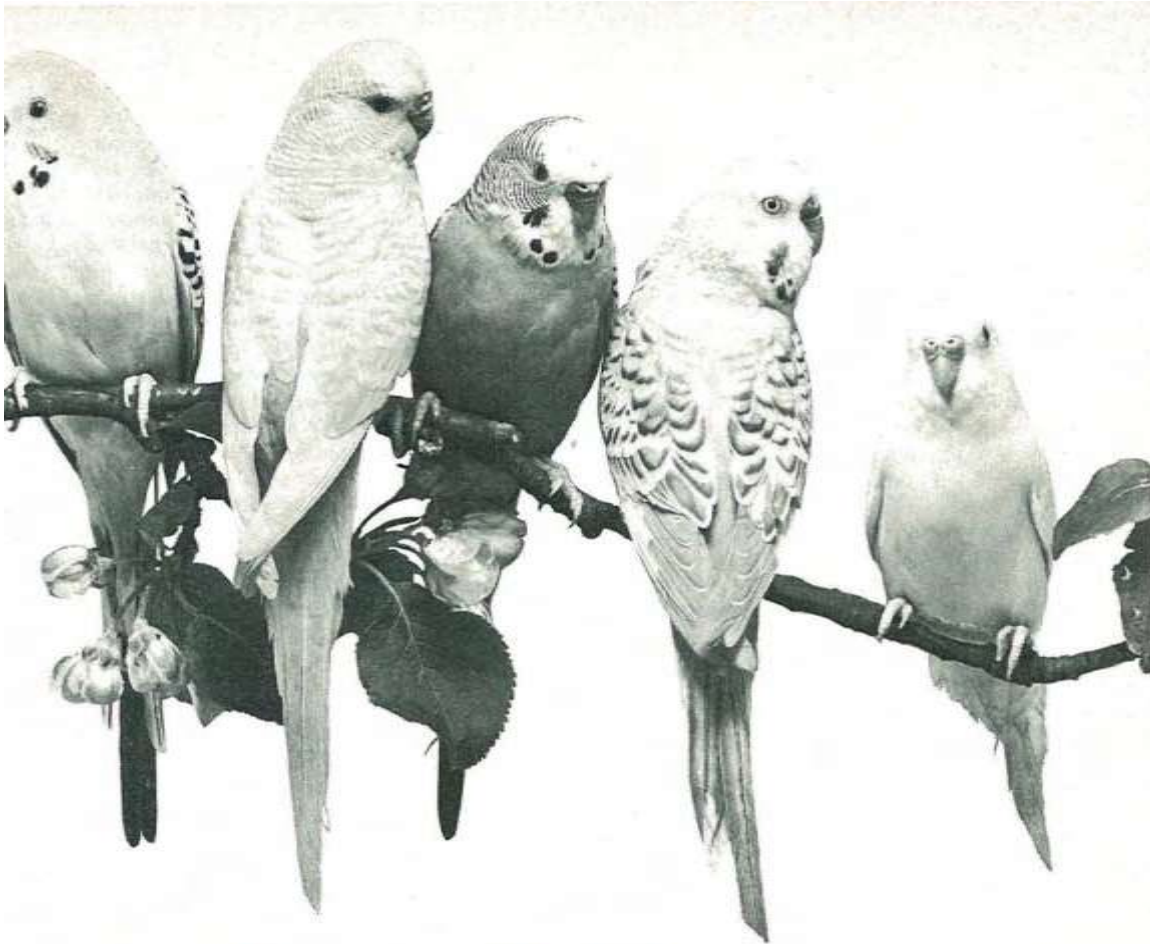

prijs gesteld en wij zijn Hare Koninklijke Hoogheid daar dan ook oprecht dankbaar voor. Het was werkelijk grandioos en vooral onze buitenlandse vrienden waren daarvan zeer onder de indruk.

Al met al is de 27e Wereldtentoonstelling een geweldig succes geworden. Ons eerste verslag begonnen we met de opmerking dat we het wat weer en wegen betref niet slechter hadden kunnen treffen. Toch zijn er nog ruim 25.000 bezoekers gekomen. We geloven dat ze werkelijk waar voor hun geld hebben gehad. Het heeft ons toch wel goed gedaan dat velen ons hebben gecompimenteerd met de uitstekende organisatie. Niet in het minst is dit te danken aan de geweldige inzet van velen. Dank, heel veel dank aan al onze medewerker(sters) die zich zo uitstekend hebben ge-weerd, aan de Technische commissies van NBvV en OMJ, aan de keurmeesters, aan de besturen van de speciaalclubs, aan onze vriend Paul Kwast van de Algemene Bond die de supervisie had over de afdeling zang en dat voortreffelijk heeft gedaan. Met recht ontving hij daarvoor tijdens de sluiting de gouden COM-speld. Dank ook aan de Heer en Mevrouw Merckx, aan het college van Burgemeester en Wethouders van Breda, aan de Commissaris van de Koningin in Noord Brabant, aan Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Margriet, aan de Vereniging Nederlandse Bloemisterij, aan het COM-bestuur, aan het personeel van Het Turfschip en allen die niet zijn genoemd maar zich des te meer hebben waargemaakt.

Het zit er weer op, het normale leven heeft weer zijn weg hervonden. We gaan ons opmaken voor de volgende Bondskampioen, **Vogel '80**. U bent dan hopelijk wéér van de partij!

grasparkieten allerlei

door H.W.J. v.d. Linden

koolhydraten kan men op eenvoudige wijze in 3 groepen indelen:

- 1) Monosachariden, ook wel enkelvoudige suikers genoemd, worden ingedeeld volgens het aantal C-atomen per molecuul. Hieronder valt druivesuiker of glucose.
- 2) Oligosachariden worden ingedeeld volgens het aantal suikereenheden per molecule. Hieronder valt melksuiker, een belangrijk bestanddeel van melk.
- 3) Polysachariden of meervoudige suikers zijn polymeren van suikers en suikerzuren. Hiervan zijn zetmeel en glycogeen maar ook cellulose, een belangrijk bestanddeel van plantenvezels enkele voorbeelden.

De granen zijn belangrijke leveranciers van koolhydraten omdat ze veel zetmeel bevatten. Overschotten aan koolhydraten kunnen in het dierlijk lichaam als vet worden omgezet.

Vetten:

Vetten zijn chemisch gezien verbindingen van glycerol met één, twee of drie gelijke of verschillende vetzuren. Ze bevatten dezelfde elementen als de koolhydraten alleen in een andere volgorde. Bij de celstofwisseling zullen de vetten uit de voeding voor een deel direct gebruikt kunnen worden doch hiertoe moeten ze eerst in vetzuren en gly-

cerol gesplitst te worden. De calorische waarde van vet is ruim twee maal zo hoog als van koolhydraten. Vooral als reservestoffen zijn vetten van groot belang voor onze vogels maar we moeten ons wel realiseren dat overdaad schaadt. Men kan de vetten ook indelen in verzadigde en onverzadigde vetzuren. Bepaalde vetzuren, essentiële vetzuren genoemd, dienen in het voedingsrantsoen aanwezig te zijn omdat ze niet uit andere vetzuren of koolhydraten kunnen worden opgebouwd. Voor vogels schijnt het meervoudig onverzadigde vetzuur linolzuur dat voorkomt in sesamzaad, tarwe en zonnebloempitten

en arachidonzuur dat o.a. voorkomt in levertraan van essentieel belang te zijn. Tekorten hieraan hebben een verminderde groei en steriliteit tot gevolg. Vet is tevens de drager van de in vet oplosbare vitaminen: A, D, E en K.

Eiwitten:

De eiwitten zijn veel ingewikkelder van bouw dan de koolhydraten en vetten. Ze bevatten behalve de elementen koolstof (C), waterstof (H) en zuurstof (O), steeds stikstof (N) en meestal ook zwavel (S), soms ook fosfor (P) alsmede ijzer, koper, zink mangaan. De eiwitmoleculen van het protoplasma bestaan uit

duizenden atomen zodat ze de naam macromoleculen met recht dragen. Ze zijn desondanks nog onzichtbaar en blijven ver beneden de zichtbaarheidsgrens van het kleinste stofdeeltje.

Eiwitten zijn hoogmoleculaire verbindingen opgebouwd uit aminozuren. Bij onderzoeken van de eiwitten heeft men 19 belangrijke aminozuren gevonden. De eigenschappen van het eiwitmolecuul hangt ten nauwste samen met de volgorde waarin de aminozuren zijn gerangschikt. Het aantal mogelijke rangschikkingen van 19 verschillende aminozuur-moleculen ligt in de buurt van 120 duizend biljoen. Bij een zó ingewikkelde structuur is het niet verwonderlijk dat de wetenschap de eiwitten nog niet geheel heeft kunnen doorgronden. Wel is men er in geslaagd de structuur van sommige eiwitten te reconstrueren doch naar de fijne structuur van het levende eiwit tast men nog in het duister. Tijdens het spijsverteringsproces worden de stikstofhoudende eiwitten door enzymen tot eenvoudige chemische stoffen afgebroken waarna nieuwe eiwitten opgebouwd kunnen worden. Gedu-

rende dit omvormingsproces kunnen bepaalde aminozuren in andere aminozuren worden omgezet. Aminozuren die door het vogellichaam in andere omgebouwd kunnen worden noemen we niet-essentiële aminozuren. Er zijn echter bepaalde aminozuren die de vogel niet zelf op kan bouwen. Ze zijn a.h.w. onvervangbaar en worden de essentiële aminozuren genoemd. Semi-essentiële aminozuren kunnen slechts uit bepaalde andere aminozuren worden opgebouwd. Methionine kan het aminozuur cystine geheel vervangen. Evenzo kan het aminozuur fenylalanine, tyrosine vervangen.

Voor onze vogels zijn 10 aminozuren essentieel die ik volledigheidshalve hieronder laat volgen:

Arginine, histidine, isoleusine, leucine, lysine, methionine, fenylalanine, threonine, tryptofaan en valine. In de voeding die wij aan onze vogels verstrekken moeten de essentiële aminozuren in voldoende mate aanwezig zijn. Ontbreekt er een dan wordt de opbouw van het eiwit stopgezet. Dezelfde situatie doet zich voor als er op een bouwplaats waar huizen gebouwd worden geen

cement aanwezig is. De bouw komt stil te liggen totdat het cement weer aanwezig is. Komt er geen cement dan kunnen er geen huizen gebouwd worden en zal het we aanwezige bouw materiaal op de duur opgeruimd moeten worden omdat het alleen maar in de weg ligt. Het spreekt vanzelf dat gedurende de groei en ook tijdens de ru de behoefte aan essentiële aminozuren het grootst zijn. Ideaal is wanneer we de aminozuursamenstelling van het te verstrekken voedsel in overeenstemming met de behoefte kunnen brengen. Geven we teveel eiwit dan kan dit niet zoal: bij koolhydraten en vetten het geval is in het vogellichaam als reserve opgeslagen worden. Niet gebruikte eiwitten worden afgebroken en via koolhydraten in energie of warmte omgezet of als vet opgeslagen. Tijdens de stof- en energiewisseling wordt er uit de diverse voedingsstoffen materiaal geleverd voor de opbouw van de lichaamsstoffen en energie vrijgemaakt die in het lichaam wordt gebruikt voor spierarbeid en energie verbruikende chemische processen.

van groen tot albino de klassieke kleuren

mozaïeken

door H.K. v.d. Wal

In het eerste artikel van deze serie (jan. 77) heb ik gezegd dat ik via deze serie zou proberen een overzicht te geven van het ontstaan van het scala aan kleuren die we momenteel bij de kleurkanaries aantreffen. De 'basis-kleuren' zijn inmiddels beschreven en ik zou daar ook verder willen gaan met de overige kleuren. Om dit een beetje logisch op papier te zetten zal ik zoveel mogelijk de chronologische volgorde aanhouden waarin de overige kleuren zijn ontstaan. De eerste kleurslag die dan aan de orde moet komen is de **Mozaïek**, maar voordat ik hieraan begin wil ik eerst een zuivere 'ornithologische' inleiding geven daar dit mogelijk een verduidelijking kan zijn op een begrip dat bij de mozaïeken veelvuldig voorkomt.

Bij het bespreken van het ontstaan van de vier basis-pigmentkleuren is steeds uitgegaan van de kleurverandering ten opzichte van de groene kanarie; die we als 'wildvorm' konden beschouwen. Als we dit wat ruimer gaan zien dan belanden we bij de echte wilde kanarie die volgens overleveringen oorspronkelijk op de Canarische Eilanden voorkwam. Thans kennen we nog twee soorten 'wilde kanaries' n.l. de Europese kanarie (*serinus serinus*) en de dwergkanarie (*serinus pusillus*). Deze laatste lijkt wel wat op de Europese kanarie maar heeft een zwarte kop met een rood voorhoofd, is 11 cm groot en komt voor als standvogel in het Kaukasische Hooggebergte. Beide soorten kanaries behoren tot een bepaalde familie vogels en wel tot de Fringillidae (vink achtigen), een familie vogeltjes die als belangrijkste kenmerk hebben dat ze in grootte variëren van klein tot middelmatig, een korte snavel bezitten en zaadeters zijn. Als familie behoren ze weer tot de orde der Zangvogels. Andere leden van deze familie zijn o.a. de ons bekende soorten waarmee wel bastaarderding plaats vindt zoals de vink, putter, keep, sijs, kneu, frater, barmsijs, goudvink, groenling, enz. Behalve bovengenoemde kenmerken bezit deze familie nog een zeer belangrijk kenmerk; ze zijn namelijk meestal kleurig waarbij opgemerkt wordt dat de mannetjes kleuriger zijn dan de wijfjes.

Als straks de mozaiek wordt beschreven moeten we dit kenmerk in gedachten houden. Het verschil in kleur tussen mannetjes en wijfjes geven we aan met het begrip '**Dimorfie**' dus tweevormigheid in dezelfde soort. Het sprekendste voorbeeld is wel het verschil tussen een man en een pop Goudvink, moeilijker te onderscheiden vorm van dimorfie zien we bij Putters.

Maar na deze inleiding gaan we weer terug naar onze huidige kanaries. Als we dan blijven volhouden dat de oorsprong van alle kleuren van de kleurkanarie ligt bij de wilde kanarie, dan zouden we ook nu nog een verschil in kleur moeten kunnen waarnemen bij mannen en poppen. Wel, dit kleurverschil is bij de gepigmenteerde kanaries zeer minimaal geworden terwijl bij de vetstofvogels dit verschil meestal in het geheel niet meer aanwezig is. Doordat de kleurkanarie steeds meer een cultuurvogel werd en dus

terecht kwam in andere levensomstandigheden met daarbij veelal een ander voedselaanbod, verdween in de loop der jaren de voor deze vogel oorspronkelijke aanwezigheid van dimorfie.

De Mozaiek Kanarie

Toen het in 1930 lukte om bastaarden te fokken uit de kruising kapoetsensijs maal kanarie (*carduelis cucullata* x *serinus canaria*) verkreeg men niet alleen de oranje rode kleur in de toen aanwezige kleurkanaries. Wat ook in de bastaarden overging waren de dimorfismische kenmerken van de kapoetsensijs. Bij de mannelijke kapoetsensijs is de vetstofkleur over het hele verenpakket verdeeld. Bij de vrouwelijke kapoetsensijs is deze vetstofkleur in een beperkte, plaatselijke, hoeveelheid aanwezig; terwijl we bij de kanaries weer zien dat de vetstofkleur over het gehele verenpakket verdeeld is. Naarmate men gericht verder ging fokken met de bastaarden bleek dat de dimorfismische kenmerken van de kapoetsensijs man grotendeels verdwenen en niet weer terugkwamen terwijl die van de kapoetsensijs pop wel terugkwam; dus die plaatselijke aanwezigheid van vetstofkleur. Uiteindelijk kwam men in het bezit van kanariepoppen die duidelijk in het bezit kwamen van een plaatselijke concentratie van de vetstofkleur en deze noemde men **Mozaiek**. Daarnaast bleek dat mankanaries niet dezelfde duidelijke kenmerken konden vertonen als de poppen. Een verklaring van dit verschijnsel zou in het kader van deze serie te voeren maar belangstellenden kunnen hiervoor nog eens de serie over bastaarderding in *Onze Vogels 1967* naslaan. Met het verschijnsel dat de poppen een duidelijk ander tekeningspatroon laten zien dan de mannen verkregen we opnieuw dimorfismische kenmerken terug bij de kleurkanarie.

Tot voor kort ging men steeds uit, dank zij mede die vorm van dimorfie, dat alleen kanariepoppen als 'Mozaiek' konden worden aangemerkt. Thans zijn de meningen gewijzigd en kennen we ook mozaiekmannen, hoewel we deze term niet hanteren maar dan de aanduiding 'Mozaiek type 2' gebruiken. We hebben dan te maken met een groep mozaieken die een ander tekeningspatroon laten zien dan die we steeds gewend waren en omdat dit

verschijnsel vrij nieuw is en de mogelijkheid niet uitgesloten wordt dat zowel mannen als poppen dezelfde tekening kunnen hebben is men overgegaan om de term 'type 2' te gebruiken. Hierop zal in een afzonderlijk artikel nog wel nader worden ingegaan. De mozaiekpoppen 'van vroeger' noemen we nu Mozaiek type 1.

Mozaiek Type I

De mozaiekkanaries onderscheiden zich van de overige kleurkanaries door de plaatselijke aanwezigheid van de vetstofkleur. Deze kleur is in de vorm van een tekeningspatroon in de vogel aanwezig. Dit tekeningspatroon wordt gevormd door onderstaande onderdelen:

- a. **Koptekening**, deze wordt gevormd door een korte oogstreep boven het oog aan beide zijden van de kop. Deze oogstrepen mogen boven de snavel niet samenkomen terwijl de oogstreep ook weer niet te ver naar de nek mag door lopen. Voor de kop zien we ter hoogte van de keel twee z.g. 'keelstippen'.
- b. **Borsttekening**. Voor de borst zien we een doorschijnende kleur die niet al te fel van kleur mag zijn en daarnaast ook niet te groot van vorm. (niet groter dan de oppervlakte van een gulden).
- c. **Schoudertekening**. Op de schouderdekveren zien we een concentratie van vetstofkleur die aan beide zijden symmetrisch moet zijn. Deze kleur mag niet in de vleugelpennen doorlopen.
- d. Op het onderende van de rug (stuitkussen), gedeeltelijk afgedekt door de vleugels is een duidelijke doorkleuring aanwezig.

De Mozaiektekening of ook wel mozaiekmannetjes, kan in elke kanarie worden gefokt. Hierbij moet wel worden opgemerkt dat dit uitsluitend moet plaats vinden als we serieus mozaieken willen fokken. Is dat niet het geval dan zullen de vogels tijdens een keuring worden bestraft op het ongewenst aanwezig zijn van de mozaiekmannetjes. (vogels zijn mozaiek-factorig) We kunnen bij een gericht fokken de mozaiektekening brengen in zowel vetstof als in gepigmenteerde vogels.

□

het bestand van niet-australische parkieten

Mevr. J.L. Spenkelink - van Schaik

Na drie jaar verzamelen van gegevens over het bestand van de niet — Australische Parkieten in Nederland kan ik u het volgende mededelen.

Ruim vier jaar (1974) geleden begonnen de geruchten over het sluiten van grenzen voor export van dieren langzaam aan waarheid te worden. Australië had sinds ongeveer 1960 al een verbod op de export van eigen flora en fauna. Al gauw volgde Nieuw-Zeeland en daarna leek het voorlopig wel zo te blijven. Door de succesvolle kweek die daarna in Europa met de aanwezige Australische Parkieten op gang kwam, ontstond een handel in deze Australische vogels. Er werd zo massaal mee gekweekt, dat zelfs buiten Europa werd geëxporteerd en een wereldhandel in deze vogels op gang kwam. De onderontwikkelde landen moesten voor de opbouw van hun economie ontginnen en exporteerden hun dieren die door de ontginning van oerwoud hun milieu verloren zagen gaan. Dat was voor deze landen twee vliegen in één klap. Weinigen beseften toen, dat als deze handel zo door bleef gaan, er wel eens een moment zou komen dat er weinig zou over blijven van wat eens een overvloed was. Toen gebeurde er iets belangrijks. Door de eerder genoemde abnormale productie van de Australische Parkieten, werd te weinig op kwaliteit gelet. Er werd steeds onachtzamer mee gemanipuleerd en wel zo dat de beruchte pseudovogelpest, New Castle disease, bij de nutsbedrijven van de hoenderteelt epidemisch uitbrak. Het resultaat waren internationale verordeningen en export beperkende bepalingen terwijl in steeds meer landen quarantaine werd ingesteld. Men wilde of kon het zich niet veroorloven zelf zijn vogelstand onder veterinair toezicht te medicineren. Men had al de doodschrik van haar-, spoel- en andere wormen, en dan dit nog! In paniek werden de vogels dan maar zo vlug mogelijk van de hand gedaan. Dat daarmee in de toekomst de

grootste problemen geschapen werden, met resistente virus of bacteriele ziektestammen onderkende men niet. Artikelen zoals Dr. Swaenepoel en andere dierenartsen schreven en publiceerden, deed velen toch niet realiseren hoe ernstig de situatie wel was. Het buitenland stelde steeds meer beperkingen aan de vogelhandel met alle gevolgen van dien. Wel jammer dat nu alles in quarantaine moet, want ja het is toch maar zo dat de ene vogel veel meer drinkt dan de andere, terwijl een ander soort vogel of één die vereisd is of stress heeft amper drinkt, zodat de medicijn minder tot zijn recht komt.

Elke kweker weet ook dat langdurig antibiotica toedienen de vogel voor kortere of langere tijd voor de kweek onbruikbaar maakt. Daardoor wordt het steeds moeilijker om met een import vogel te kunnen kweken. Nu de jus van de Australische Parkieten wat aan het afnemen is en men zich steeds meer gaat oriënteren op de andere soorten; de ruimer behuisden op de grotere soorten als bijvoorbeeld de kakatoes en de kleiner behuisden op de kleinere soorten zoals bijvoorbeeld de Sperling Parkiet, is het gewoon nodig dat men weet welke vogels hiervan er hier in Nederland zijn en waarmee er reeds gekweekt werd. Zo kan men onderling contacten leggen en behoeft men de eerste jaren geen inteelt te plegen, maar kan men goede stammen op stok zetten. Met dit doel voor ogen, heb ik mij toegelegd op het bekend worden van de voor velen onbekende vogels, door ze te showen via tentoonstellingen en ze via diavonden te tonen. Steeds meer vragen werden mij hierover gesteld en gelukkig kon ik er vele beantwoorden. Ten eerste omdat ikzelf in die richting er mee kweekte en voorts tijdig oude en soms antequarische literatuur hierover te pakken kon krijgen. Samen met de ervaringen in mijn jeugd opgedaan, toen er nog volop oerwoud was en ik vaak in de mangrovebossen speelde. Ja, hoe

lang is er nog oerwoud? Iets dat eeuwen nodig heeft om te ontstaan is door de moderne mens binnen 50 jaar vernield. Toen ik Java in 1950 verliet was er nog volop oerwoud en nu zo'n 25 jaar later is er vrijwel niets van over. Laten we trachten een klein deel van wat ons nog rest, van wat eens zo majestueus, zo immens en onbegrijpelijk groot was, te bewaren voor het nageslacht. Dat kleine deel is voor ons liefhebbers nog zo veel, dat we met ons allen daaraan wat moeten doen, want een enkeling rooit zulks nooit alleen. 'Gelukkig' is men op weg de meest bedreigde soorten in bescherming te nemen; in Nederland de Wet Bescherming Bedreigde Uitheemse Diersoorten. Helaas zijn deze soorten in hun stamland veelal gedoemd uit te sterven, om redenen als voornoemd. Economische ontwikkeling die de dieren hun milieu ontnemt, maar meestal door de uitroeiing door de plaatselijke bevolking — één kip is twee ara's op de ruilmarkt. De enige weg om deze dieren voor het nageslacht te bewaren, is ze zo kwalitatief mogelijk te kweken. Waarbij ik hoop dat de autoriteiten hun medewerking verlenen, opdat zoveel mogelijk liefhebbers aan deze mooie taak hun krachten kunnen wijden.

Hier volgt de lijst van vogels, zoals die mij bekend zijn, met dien verstande dat niet zijn opgenomen de vogels van dierentuinen, vogelparken en dergelijke instellingen, maar zuiver die bij liefhebbers. Deze opgave heb ik verzameld uit gegevens ontvangen van ongeveer 250 personen. Tevens wil ik nogmaals een beroep op u doen, uw bestand aan mij te willen opgeven. Opdat de vogels zo lang mogelijk onverwant gekweekt kunnen worden, ligt het in de bedoeling, kwekers van gelijke soorten met elkaar in contact te brengen, zodat voor de onverwante kweek onderling tot ruil of verkoop kan worden overgegaan. Om bij de tijd te blijven verzoek ik u, uw opgave jaarlijks én bij wijziging van het bestand bij mij op te geven. Bij voorbaat mijn dank voor de moeite die u daarvoor nemen moet, maar meer bijzonder voor het vertrouwen mij zo spontaan door velen gegeven.

Mevr. J.L. Spenkelink - van Schaik, Kampweg 36, 3769 DG Soesterberg.

LORI'S

- * Zwarte Lori
- * Groene strepen lori
- * Duivenbodem lori
- * Rode strepen- of kardinaal lori
- * Purperwang- of Koningslori
- * Blauwe strepen lori
- * Violet-, Purpernek- of Goebi lori
- * Roodblauwe lori
- * Rode lori
- * Blauwoor
- * Bruine- of tweekleuren lori
- * Ornaat lori
- * Johnstone lori
- * Prachtlori
- * Forsten lori
- * Mitchell lori
- * Stresemans lori
- * Edwards lori
- * Geelborst lori
- * Rosenbergs lori
- * Lori van de Blauwe Bergen
- * Schutten lori
- * Geelkop- of Perfect lori
- * Veekleuren lori
- * Goldies lori
- * Iris lori
- * Paarsbuik lori
- * Zwartkop- of Salvador lori
- * Molukken lori
- * Geelmantellori
- * Fairy lori
- * Papoea lori
- * Stella's- of Zwarte Papoea lori
- * Josephina lori

HANGPARKIETEN

- * Lente papagaaitje
- * Blauwkroontje
- * Philippijnse Hangparkiet

EDELPAKIEIETEN

- * Grote Alexander- of Nepalparkiet
- * Indische Alexander parkiet
- * Afrikaanse Alexanderparkiet
- * Malabar- of Duitparkiet
- * Groenek parkiet
- * Grijskopparkiet (Staty headed)
- * Pruimekopparkiet
- * Rozekopparkiet
- * Baardparkiet (India)
- * Baardparkiet van Seumeulouwe
- * Javaanse Baardparkiet
- * Malakka- of Langstaartparkiet

KAKATOES

- * Zwarte- of Palmkakatoe
- * Rosé Kakatoe of Galah
- * Inka Kakatoe of Leadbeather
- * Grote Geelkuifkakatoe
- * Middelste Geelkuifkakatoe
- * Kleine Geelkuifkakatoe
- * Kleine Geelkuifkakatoe
- * Oranje Kuifkakatoe
- * Blauwoog Kakatoe
- * Molukken Kakatoe
- * Witkuifkakatoe
- * Naaktoog Kakatoe
- * Langsnavel Kakatoe
- * Goffins Kakatoe
- * Philippijnse- of Roodstuitkakatoe

EDELPAAGAAIEN

- * Mullers Edelpapagaai
- * Edelpapagaai
- * Edelpapagaai
- * Edelpapagaai
- * Edelpapagaai
- * Edelpapagaai

DIVERSE GESLACHTEN

- * Salvadors Dwergpapagaai
- * Blauwruig Dwergpapagaai
- * Blauwruig Dwergpapagaai
- * Blauwruig Raketstaart
- * Borstelkop Papagaai
- * Amazon Koningsparkiet
- * Groenveugel Koningsparkiet
- * Timor Roodveugelparkiet
- * Pompadour Parkiet

DIVERSE AFRIKAANSE SOORTEN

- * Grote Vasa
- * Kleine Vasa of Zwarte Papagaai
- * Grije Roodstaart Papagaai
- * Kaapse Papagaai
- * Kongo Papagaai
- * Bonte Boer of Senegalpapagaai
- * Roodborst Papagaai
- * Meyers Papagaai
- * Ruppels Papagaai

- * *Chalcopsitta atra atra*
- * *Chalcopsitta sinitilata chloroptera*
- * *Chalcopsitta duivenbodei duivenbodei*
- * *Chalcopsitta cardinalis*
- * *Eos cyanogenia*
- * *Eos reticulata*
- * *Eos squamata riciniata*
- * *Eos histrio histrio*
- * *Eos bornea bornea*
- * *Eos semilarvata*
- * *Pseudeos fuscata*
- * *Trichoglossus ornatus*
- * *Trichoglossus johnstoniae johnstoniae*
- * *Trichoglossus haematodus haematodus*
- * *Trichoglossus haematodus forsteni*
- * *Trichoglossus haematodus mitchellii*
- * *Trichoglossus haematodus stresemanni*
- * *Trichoglossus haematodus capistratus*
- * *Trichoglossus haematodus flavotectus*
- * *Trichoglossus haematodus rosenbergii*
- * *Trichoglossus haematodus moluccanus*
- * *Trichoglossus chorolepidotus*
- * *Trichoglossus eufelis*
- * *Trichoglossus versicolor*
- * *Trichoglossus goldiei*
- * *Lorius iris iris*
- * *Lorius hypomochrus*
- * *Lorius salvadorii*
- * *Lorius garrulus garrulus*
- * *Lorius garrulus flavopalliatu*
- * *Chamosyna puechella puechella*
- * *Chamosyna papou papou*
- * *Chamosyna papou goliathina*
- * *Chamosyna josefineae josefineae*

- * *Loriculus vernalis*
- * *Loriculus galgulus galgulus*
- * *Loriculus philippensis philippensis*

- * *Psittacula eupatria nipalensis*
- * *Psittacula krameri manillensis*
- * *Psittacula krameri krameri*
- * *Psittacula columboides*
- * *Psittacula calthorpeae*
- * *Psittacula himalayana*
- * *Psittacula cyanacephala*
- * *Psittacula roseata*
- * *Psittacula alexandri fasciata*
- * *Psittacula alexandri caela*
- * *Psittacula alexandri alexandri*
- * *Psittacula longicauda*

- * *Probosciger aterrimus goliath*
- * *Eolophus roseicapillus roseicapillus*
- * *Cacatua leadbeateri leadbeateri*
- * *Cacatua galerita triton*
- * *Cacatua sulphurea sulphurea*
- * *Cacatua sulphurea occidentalis*
- * *Cacatua sulphurea parvula*
- * *Cacatua sulphurea citrinocristata*
- * *Cacatua ophthalmica*
- * *Cacatua moluccensis*
- * *Cacatua alba*
- * *Cacatua sanguinea sanguinea*
- * *Cacatua tenuirostris*
- * *Cacatua goffini*
- * *Cacatua haematuropygia*

- * *Tanygnathus sumatranus*
- * *Ecluctus rotatus polychloros*
- * *Ecluctus rotatus biaki*
- * *Ecluctus rotatus vosmaeri*
- * *Ecluctus rotatus cornelia*
- * *Ecluctus rotatus macgillivayi (austr.)*

- * *Psittaculirostris salvadorii*
- * *Psittinus cyanurus cyanurus*
- * *Psittinus cyanurus abbotii*
- * *Proniturus discurus platenea*
- * *Psittrichas fulgidus*
- * *Alisterus amboinensis amboinensis*
- * *Alisterus chloropterus chloropterus*
- * *Aprosmictus jonquillaceus jonquillaceus*
- * *Prosopeia tabuensis troglariss*

- * *Coracopsis vasa drouhardi*
- * *Coracopsis nigra nigra*
- * *Psittacus erithacus erithacus*
- * *Poicephalus robustus robustus*
- * *Poicephalus gulielmi gulielmi*
- * *Poicephalus senegalus senegalus*
- * *Poicephalus rufiventris rufiventris*
- * *Poicephalus meyeri meyeri*
- * *Poicephalus rueppellii*

ZUID AMERIKAANSE PARKIETEN**ARA'S**

- * *Hyacinthara*
- * *Blauwgele ara*
- * *Rode- of Groenveugel ara*
- * *Geelveugel ara*
- * *Severa ara*
- * *Geelnek ara*
- * *Hahn's ara*

- * *Anodorhynchus hyacinthinus*
- * *Ara ararauna*
- * *Ara macao*
- * *Ara chloroptera*
- * *Ara severa*
- * *Ara auricollis*
- * *Ara nobilis*

ARATINGA'S

- * *Blauwkop- of Spitsstaart Aratinga*
- * *Goudparkiet*
- * *Witog Aratinga*
- * *Finch Aratinga*
- * *Peru Aratinga*
- * *Guayaquil Aratinga*
- * *Roodborst Aratinga*
- * *Goudkop Aratinga*
- * *Jendaya*
- * *Zonparkiet*
- * *Bruinkop- of Weddels Aratinga*
- * *Oranje Voorhoofd Aratinga*
- * *Pestz's Parkiet*
- * *Goudvoorhoofd Parkiet*
- * *Cactus Parkiet*
- * *Surinaamse Maisparkiet*
- * *Arubaanse Maisparkiet*
- * *Bruinkop Maisparkiet*
- * *St-Thomas Parkiet*

- * *Aratinga acuticaudata*
- * *Aratinga guarouba*
- * *Aratinga leucophthalmus leucophthalmus*
- * *Aratinga finschi*
- * *Aratinga wagleri frontata*
- * *Aratinga erythrogerus*
- * *Aratinga holochlora rubritorquis*
- * *Aratinga auricapilla auricapilla*
- * *Aratinga jandaya*
- * *Aratinga solstitialis*
- * *Aratinga weddelli*
- * *Aratinga canicularis canicularis*
- * *Aratinga canicularis clarae*
- * *Aratinga aurea aurea*
- * *Aratinga cactorum*
- * *Aratinga pertinax surinama*
- * *Aratinga pertinax arubensis*
- * *Aratinga pertinax chrysopteryx*
- * *Aratinga pertinax pertinax*

DIVERSE GESLACHTEN

- * *Nandaya*
- * *Kleine Patagonische- of Rotsparkiet*
- * *Muis- of Monniksparkiet*
- * *Magelhaen Parkiet*
- * *Langsnavel Parkiet*
- * *Zwartkop Caique*

- * *Nandayus nenday*
- * *Cyanoliseus patagonus andinus*
- * *Myiopsitta monachus*
- * *Encognathus ferrugineus ferrugineus*
- * *Encognathus leporhynchus*
- * *Pionites melanocephala melanocephala*
- * *Pionites melanocephala pallida*
- * *Pionites leucogaster leucogaster*
- * *Pionopsitta pileata*
- * *Pionopsitta caica*
- * *Pionopsitta pyllia*
- * *Tricharia malachitacea*
- * *Pionus menstruus*
- * *Pionus sordidus corallinus*
- * *Pionus fuscus*
- * *Pionus chalcopterus*
- * *Pionus maximiliani*
- * *Pionus senilis*
- * *Brotogetis versicolorus versicolorus*
- * *Brotogetis versicolorus chiriri*
- * *Brotogetis sanctithomae*
- * *Brotogetis pyrropterus pyrropterus*
- * *Brotogetis jugularis jugularis*
- * *Brotogetis chrysopterus chrysopterus*
- * *Brotogetis cyanoptera*

- * *Witbuik Caique*
- * *Scharlakenkop Dwergpapagaai*
- * *Caica Dwergpapagaai*
- * *Safrankop Dwergpapagaai*
- * *Paarsbuik Papagaai*
- * *Blauwkop Papagaai*
- * *Koraalsnavel Papagaai*
- * *Viooltjes Papagaai*
- * *Bronsvleugel Papagaai*
- * *Maximiliaan Papagaai*
- * *Witkop Papagaai*
- * *Witveugel parkiet*
- * *Kanarieveugel parkiet*
- * *Tui-parkiet*
- * *Vuurveugel parkiet*
- * *Oranjevin parkiet*
- * *Oranjeveugel parkiet*
- * *Kobaldrveugel parkiet*

MUSPARKIETEN

- * *Groenrug Musparkiet*
- * *Argentijnse Blauwveugel Musparkiet*
- * *Gebrilde Musparkiet*
- * *Grijsnek Musparkiet*
- * *Mexicaanse Blauwveugel Musparkiet*

- * *Forpus passerinus*
- * *Forpus xanthopterygius (paarsblauw)*
- * *Forpus conspiliatus*
- * *Forpus coelestis*
- * *Forpus cyanopygius cyanopygius (licht blauw)*

PYRRHURA'S

- * *Cruentata- of Blauwkeel Pyrrhura*
- * *Leucotis- of Witoor Pyrrhura*
- * *Leucotis- of Witoor Pyrrhura*
- * *Picta*
- * *Picta*
- * *Periata*
- * *Periata*
- * *Berlepschi*
- * *Chapmani*
- * *Rhodogaster*
- * *Molina*
- * *Molina*
- * *Bruinoor parkiet*
- * *Bruinoor parkiet*

- * *Pyrrhura cruentata*
- * *Pyrrhura leucotis leucotis*
- * *Pyrrhura leucotis emma*
- * *Pyrrhura picta picta*
- * *Pyrrhura picta amazonum*
- * *Pyrrhura periata lepidia*
- * *Pyrrhura periata coeruleascens*
- * *Pyrrhura melanura berlepschi*
- * *Pyrrhura melanura chapmani*
- * *Pyrrhura rhodogaster*
- * *Pyrrhura molinae molinae*
- * *Pyrrhura molinae restricta*
- * *Pyrrhura frontalis chiriipe*
- * *Pyrrhura frontalis kriegi*

AMAZONE PAPEGAAIEN

- * *Oranjeveugel Amazone*
- * *Blauwvoorhoofd Amazone*
- * *Blauwvoorhoofd Amazone*
- * *Groenwang Amazone*
- * *Blauwkop Amazone*
- * *Geelwang Amazone*
- * *Salvins Amazone*
- * *Lessons Amazone*
- * *Blauwvang Amazone*
- * *Witvoorhoofd Amazone*
- * *Hispanolia*
- * *Geelvoorhoofd Amazone*
- * *Panama Amazone*
- * *Goudnek Amazone*
- * *Tresmaria Amazone*
- * *Muller Amazone*
- * *Guatemala Amazone*
- * *Wijnborst Amazone*
- * *Roodvoorhoofd Amazone*
- * *Roodmasker Amazone*

- * *Amazonia amazonica*
- * *Amazonia aestiva aestiva*
- * *Amazonia aestiva xanthopteryx*
- * *Amazonia viridigenalis*
- * *Amazonia finschi*
- * *Amazonia autumnalis autumnalis*
- * *Amazonia autumnalis salvini*
- * *Amazonia autumnalis lilacina*
- * *Amazonia dufresniana dufresniana*
- * *Amazonia albifrons nana*
- * *Amazonia ventralis*
- * *Amazonia ochrocephala ochrocephala*
- * *Amazonia ochrocephala panamensis*
- * *Amazonia ochrocephala auripalliatu*
- * *Amazonia ochrocephala tresmariae*
- * *Amazonia larinosa larinosa*
- * *Amazonia larinosa guatemalae*
- * *Amazonia vinacea*
- * *Amazonia festiva*
- * *Amazonia dufresniana rhodocorytha*

Opmerking: De met * aangegeven soorten zijn bij liefhebbers reeds gekweekt. □

copy

Vogel

wat lezers schrijven

Reactie op het artikel 'Praktische Wenken (3), door Ing. J.P. Holsheimer in 'Onze Vogels' van december 1978.

In bovengenoemd artikel wordt door de auteur terloops opgemerkt: 'De reclame van de TRUE-LITE buis is dat zij een gunstige invloed op de gezondheid en vitaliteit van vogels heeft. Het is echter niet bekend of het gebruik van TRUE-LITE een gunstiger invloed op de gezondheid en vitaliteit van vogels heeft dan andere verlichtingsbronnen.'

Uit deze opmerking maken wij op dat de schrijver weinig of géén contact heeft met kwekers van vogels, vissen of andere dieren en planten, die hem ongetwijfeld zullen kunnen vertellen dat de TRUE-LITE lampen wel degelijk een gunstiger invloed hebben op de gezondheid en vitaliteit van alle levende wezens die voor hun biologische functies natuurlijk daglicht nodig hebben. De TRUE-LITE is niet voor niets de enige fluorescentielamp ter wereld waaraan een patent is verleend voor:

'De exclusieve productie en verkoop van fluorescentielampen voor algemene verlichting, die het volledig kleurenspectrum van natuurlijk zonlicht nabootsen en bij benadering evenveel microwatt Ultraviolet per lumen produceren'.

De TRUE-LITE heeft niet alleen de kleur maar ook de biologische eigenschappen van natuurlijk zonlicht en onderscheidt zich daarmee van alle andere (kunst-) lichtbronnen.

Onze stelling dat de TRUE-LITE een gunstige invloed op de gezondheid en vitaliteit van vogels heeft, alsmede van andere dieren, mensen en planten, is gebaseerd op een groot aantal wetenschappelijke onderzoeken, waarvan rapporten bestaan. Natuurlijk hadden wij — als importeur — de auteur graag deze rapporten ter inzage gegeven, daarom spijt het ons dat hij niet om ons commentaar heeft gevraagd vóór het artikel geplaatst werd.

In dit verband willen wij nog opmerken dat in hetzelfde artikel ook wordt gesteld: 'Na bestudering van de literatuur blijkt dat de kleur van het licht geen aantoonbare invloed heeft op de groei van de voortplan-

tingsorganen bij vogels', waarna geconcludeerd wordt: 'Het maakt dus niets uit of men als verlichting gloeilampen of één van de kleurtypen TL-buizen gebruikt'.

Afgezien van het feit dat het ons erg eenzijdig voorkomt om de biologische invloed van licht alleen af te meten aan de groei van de voortplantingsorganen, willen wij er op wijzen dat de samenstelling van het spectrum van een lichtbron — vooral in het Ultraviolette gedeelte — van zeer grote invloed kan zijn op diverse biologische processen zoals o.a. vitamineproductie en opname door het lichaam alsmede de kalkopname in het beendergestel. Tevens is uitvoerig aangetoond dat de kleur van een lichtbron een belangrijke psychische invloed kan hebben én daardoor weer het biologische welzijn beïnvloedt.

Het zal duidelijk zijn dat wij ons als importeur altijd gevoelen om te reageren op onjuiste uitlatingen betreffende ons produkt. Wij nemen aan dat zulke gevallen meer een gevolg van onvoldoende informatie dan van kwade trouw en daarom geven wij er verre de voorkeur aan dat men zich van te voren tot ons wendt voor inlichtingen, zodat misverstanden worden voorkomen. □

Harteveld/Hoos en Heijermans
Rotterdam

Nogmaals de halsbandparkiet

Als kweker van halsbandparkieten werd ik aangenaam verrast door het artikel 'De Halsbandparkiet met zijn kleurmutanten lutino- en blauw' in *Onze Vogels* van December 1978. De kleurenafbeelding op de omslag van de lutino- en blauwe halsbandparkiet is werkelijk prachtig en ook het artikel geschreven door de heer D.A. Duivia, is verhelderend en duidelijk, doch naar mijn idee niet helemaal juist en volledig. Vermoedelijk is de schrijver niet precies geïnformeerd aangaande het vogelbestand bij de halsbandliefhebbers. In zijn verder goede artikel over de Albino, schrijft hij onder meer, dat de Albino halsbandparkiet uiterst zeldzaam is en dat er waarschijnlijk meer mensen op de maan zijn geweest, dan dat er, verspreid over de gehele wereld, Albino halsbandparkieten in onze voliëres hebben verbleven.

Dit is niet helemaal juist; alleen bij ons in Nederland zitten nu zeker vijf volwassen Albino's. Ook in Ameri-

ka, Engeland, Duitsland en Zwitserland zijn Albino's. Zover mij bekend, zijn in Nederland in de jaren 1977-1978 zeven jonge Albino halsbanden gekweekt, welke tot op heden in blakende gezondheid verkeren. Doch dat ze nog steeds zeldzaam zijn is natuurlijk wel waar, maar toch echt niet meer zo uiterst zeldzaam.

Verder staat in het betreffende artikel: 'een Albino is in feite een dubbel gemuteerde vogel, waarbij zowel de factor tot vorming van carotenoïde als ook die tot vorming van melanine in de bevedering, en ook in de snavel, nagenoeg totaal is weggefallen. De vogel bezit dus uiterlijk geen kleur meer en is wit, echter met rode ogen'. Dit is ook niet helemaal juist. Bij de Albino Halsband is de kleur in de snavel niet weggefallen, doch ze heeft de rode snavel behouden.

Bij de door de schrijver genoemde paringen om te komen tot de Albino Halsbandparkiet, mis ik enkele combinaties, welke in de praktijk hun waarde al bewezen hebben. De heer Postema heeft n.l. in het broedseizoen van 1978 het geluk gehad om drie jonge Albino's te kweken uit de paring Groen/Blauw/Ino x Albino. Zelf hebben wij in 1977 twee Albino's en in 1978 één Albino gekweekt uit de paring Blauw/Ino x Albino. Vermoedelijk is dit de door de schrijver genoemde paring No. 11: Lutino/Ino x Albino, dan zou het Lutino/Ino een drukfout kunnen zijn en moet het Blauw/Ino zijn. □

B. v.d. Kamer

Rectificatie:

Helaas zijn in het artikel over de halsbandparkiet enkele zetfoutjes geslopen. Onze excuses. Hier volgen de verbeterde formules.

Blz. 514 Paring 1 formule moet zijn:

$$\frac{b + x \text{ ino}}{b + x \text{ ino}} \times \frac{b + x \text{ ino} + y}{b + y}$$

Blz. 514 Paring 2 formule moet zijn:

$$\frac{b + x \text{ ino} + y}{b + x \text{ ino} + y} \times \frac{b + x \text{ ino}}{b + y}$$

Blz. 514 Paring 5 formule moet zijn:

$$\frac{b + x \text{ ino}}{b + x \text{ ino}} \times \frac{b + x \text{ ino}}{b + y}$$

Blz. 516 Paring 5 formule moet zijn:

$$\frac{b \times \text{ino} + y}{b \times \text{ino} + y} \times \frac{b + x \text{ ino}}{b + y}$$

Blz. 517 Paring 7 formule moet zijn:

$$\frac{b \times \text{ino} + y}{b \times \text{ino} + y} \times \frac{b + x \text{ ino}}{b + y}$$

Blz. 517 Paring 11 Benaming moet zijn:

blauw/ino X albino.

een nieuwe methode om het geslacht van vogels te bepalen

door Dr. M. Heidenreich
Vertaling en bewerking:
Jan Luysterburg.

Inleiding.

De lijst van uitgestorven en met uitsterven bedreigde vogelsoorten wordt steeds omvangrijker. Vervolging door de mens, veranderingen in biotopen en milieu-aantastingen door giftige stoffen worden als hoofdoorzaken genoemd voor het achteruitgaan van populaties.

Wereldwijde organisaties, wetenschappelijke instituten, geëngageerde belangengroeperingen en individuele personen doen sedert vele jaren hun best voor de instandhouding van de bedreigde soorten. Meestal is echter de nagestreefde of verwezenlijkte bescherming van de biotoop niet voldoende om het bestand van de soort in een verspreidingsgebied te waarborgen, zodat het kweken van in gevangenschap gehouden exemplaren voor veel soorten de enige mogelijkheid is om de soort te behouden.

Zo kon men bijvoorbeeld het bestand van de Trompetzwaan, de Blauwgans, de Hawaigans en de Dorfazant, die in de natuur, ondanks alle beschermende acties, dreigden uit te sterven, door kweken in gevangenschap veilig te stellen. Soortgelijke projecten houden zich op het ogenblik bezig met het kweken in gevangenschap van de Trekvalk, Oehoe, Ruigpoothoen, Zeearend, Kraanvogels, Zwarte ooievaar en de Bosraaf.

De kweek van veel vogelsoorten stuit op moeilijkheden, omdat de keuze van geschikte kweekkoppels door het ontbreken van geslachtsdimorfie (verschil in uiterlijk tussen beide geslachten) problematisch is. Bij enkele soorten is een zekere geslachtsbepaling pas bij volwassen vogels mogelijk, wanneer de geslachtspecifieke verschillen in de kleur van de bevedering optre-

den. Ook het onderscheiden van de geslachten op basis van lichaams-grootte en -gewicht lukt slechts bij enkele roofvogelsoorten, waarbij bovendien bij grote soorten zoals bijv. Steenarenden, Zeearenden en Gieren, vloeiende overgangsvormen bestaan, zodat ook deze feiten slechts een beperkte zeggingskracht hebben.

Geslachtsrijpe vogels vertonen in enkele gevallen een geslachtspecifiek gedrag, zodat uit een groep een koppel geselecteerd kan worden. Mochten er echter slechts twee vogels voorhanden zijn, wat bij zeldzame soorten meestal het geval is, dan is er nauwelijks een zekere uitspraak over het geslacht te doen, daar bij vogels homosexualiteit kan optreden, als partners van het andere geslacht ontbreken. Ook als we gegarandeerd met een koppel te maken hebben, is soms niet te zeggen, welke vogel de mannelijke is en welke de vrouwelijke, daar beide dieren elkaar bevliegen, beurtelings broeden en beide partners de jongen voeren.

Bij agressieve soorten is het vaak nodig, een toekomstig kweekkoppel reeds als jonge vogels aan elkaar te laten wennen, zodat in zulke gevallen de samenstelling van partners aan het toeval moet worden overgelaten. Anderzijds kunnen bij het samenvoegen van dieren met een zelfde geslacht dodelijk aflopende rivaliteitsgevechten plaatsvinden.

Niet alleen bij het kweken van bedreigde vogelsoorten bestaat een belang bij een trefzekere manier van geslachtsonderscheiding van kweekparen, dit is ook het geval bij de kweek van siervogels, zoals bijv. papegaaien, waarbij meestal een uitspraak over het geslacht niet mogelijk is.

Uit de boven beschreven problema-

tiek wordt duidelijk, dat praktische methoden om met zekerheid en in een vroeg stadium het geslacht van een vogel vast te stellen, van groot belang zijn.

I. Methoden van geslachtsbepaling.

a) Beoordeling van anatomische parameters.

In kringen van leken hoort men vaak het inzicht verkondigen, dat men een geslachtsdiagnose kan stellen door het voelen van de afstanden van de legbeenderen onderling en van de afstanden tussen de verbinding van de legbeenderen tot het einde van het borstbeen. Deze methode berust op de overweging, dat vrouwelijke vogels hierbij grotere maten moeten vertonen dan mannelijke dieren, met het oog op het kunnen leggen van eieren. Zeker kunnen deze maten kort voor of na het leggen van een ei zeggingskracht hebben, maar bij jonge vogels en ook bij vogels in een kweekpauze zijn ze onbetrouwbaar.

b) Methode volgens kenkleuren.

Van doorslaggevende wetenschappelijke betekenis is sedert menscheugenis de geslachtsbepaling bij pluimvee, vooral bij de kip. Daar een zekere uitspraak over het geslacht bij eendagskuikens lange tijd niet mogelijk was, werden door kwekers zogenaamde kenhoenderrassen gekweekt, waarbij de uit het ei gekomen kuikens onmiddellijk al een geslachtspecifieke, verschillende, donskleur bezaten. Andere, economische motieven zorgden er echter voor, dat deze kenhoenderrassen geen werkelijke betekenis kregen. Deze weg is echter bij de kweek van wilde vogels in gevangenschap onmogelijk, daar het genotype van het diermateriaal zonder meer behouden moet blijven.

c) *Methode volgens Masui.*

Het probleem van de geslachtsonderscheiding bij hoenderkuikens was uitstekend opgelost, nadat Masui ontdekt had, dat er verschil was te zien tussen de cloaca van mannelijke en die van vrouwelijke kuikens. Voor vaardige kuikenseksers is sindsdien het achterhalen van het geslacht van een kuiken door middel van deze zogenaamde 'Japanse methode' een kwestie van seconden. Dit moet trouwens gebeuren tijdens de eerste 24 levensuren van het kuiken.

Het feit echter, dat niet alle vogelsoorten een verschillende cloacavorm vertonen voor mannelijke en vrouwelijke exemplaren, sterker nog, dat dit kenteken bij sommige soorten zelfs volledig ontbreekt, zoals bijv. bij de duif, verklaart enerzijds, dat aan deze methode voor sier- en wilde vogels geen algemene geldigheid kan worden toegekend, sluit anderzijds echter niet uit, dat ze bij enkele soorten zeer goed bruikbaar zou kunnen zijn.

d) *Onderscheiding aan de hand van de geslachtsorganen.*

Bij enkele vogelsoorten is geslachtsbepaling mogelijk, door het geslachtsorgaan (de fallus) naar voren te halen. Deze methode is in de praktijk geschikt gebleken voor watervogels, daar bijvoorbeeld eenden een goed zichtbare fallus vertonen. Sommige andere vogelsoorten vertonen ook een fallus. In ieder geval moet er een duidelijk verschil gezien kunnen worden tussen een mannelijke fallus en een vrouwelijke. Meestal is een geslachtsbepaling pas mogelijk na meting. Bij struisvogels is op deze manier pas een geslachtsbepaling mogelijk op een leeftijd van 2 tot 10 maanden. Zoals op afbeelding 1 te zien is, is deze methode ook bruikbaar bij kasuarissen.

e) *Chromosomenbepaling.*

De mogelijkheid van geslachtsbepaling aan de hand van het vaststellen van geslachtschromosomen werd reeds meer dan vijftig jaar geleden aangetoond. Als onderzoeksmateriaal werden verschillende lichaamsweefsels genomen. Tegenwoordig vooral de bloedkiel van groeiende veren, die zonder problemen verkregen kan worden. Het probleem bij deze methode is, dat de vele vogelsoorten, die voor

Naar voren gebrachte mannelijke fallus van een *Helmcasuaris* (*Casuaris casuaris*).

Visserstoekan (*Ramphastus sulfuratus*) in operatielhouding voor de endoscopische geslachtsbepaling.

Endoscopische geslachtsbepaling.

onderzoek in aanmerking komen, allemaal een verschillend aantal chromosomen hebben en ook een verschillende structuur er van. Hoe moeilijk deze kwestie is, wordt wel duidelijk, als men bedenkt, dat alleen al bij de kip het aantal chromosomen varieert van 44 tot 61 en ook afwijkingen in getal en in vorm kunnen voorkomen.

f) *Sexchromatine-bepaling.*

Chromatine is een bepaalde organische substantie in de celkern, die zich vóór de kerndeling samenbalt tot chromosomen. Schmidt beschreef in 1967 de aantoonbaarheid van sexchromatine in de celkern van de wortelschede van de menseelijke haar als elegante methode van geslachtsbepaling (Olympia-test). Deze methode werd door anderen overgenomen en toegepast op de duif. Als onderzoeksmateriaal werd eveneens de bloedkiel van een groeiende veer gebruikt. Bij vrouwelijke duiven vonden ze in 40-60 % van bruikbare kernen van sexchromatine, daarentegen was dit bij doffers in slechts 0,6 tot 4 % het geval.

Er bestaan echter gerechtigde twij-

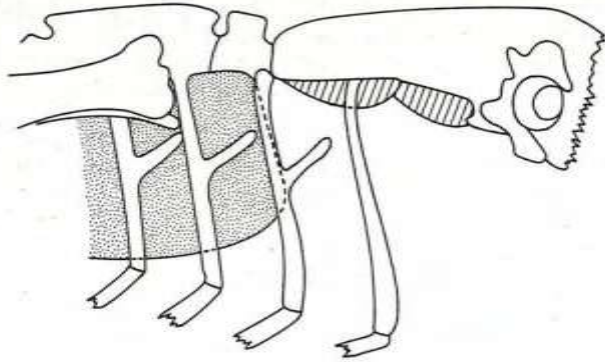
fels aan de algemene geldigheid van deze methode voor alle vogelsoorten, daar bijvoorbeeld bij de kalkoen geen samenhang tussen het optreden van sexchromatine en het geslacht van de vogel is vast te stellen.

g) *Het aantonen van hormonen in het serum en in de uitwerpselen.*

Volledigheidshalve moet nog gewezen worden op de aanwezigheid van geslachtshormonen in het serum of in de uitwerpselen. Onderzoekingen hieromtrent bevinden zich alleszins nog in een beginstadium. In hoeverre ze gebruikt kunnen worden voor de geslachtsbepaling, moet verder worden onderzocht.

h) *Indirekte aantoning van gonaden.*

Gonade is het algemene woord voor geslachtsklier; een vrouwelijke gonade produceert eitjes, een mannelijke zaad. Als indirect bewijs zijn het leggen van eieren en het winnen van sperma aan te voeren. Alleen positieve resultaten zeggen hierbij natuurlijk iets. Het winnen van sperma is in principe mogelijk bij alle mannelijke vogels, die zich

Typisch beeld van een ovarium (kip).
Endoscoop: 30 cm,
135° vooruitblik, Fa.
Storz, Tuttlingen.
Foto-apparaat: Icarex
35 S met aangepaste
regelaar van Zeiss.
Film: Kodak
Highspeed
Ektachrome 22 DIN.

in een sexueel actieve fase bevinden, met geschikte massage-technieken of door middel van elektro-ejaculatie.

Beide bewijzen kunnen echter alleen bij volwassen, sexueel actieve vogels volbracht worden.

ij) Direkt gonadenbewijs.

Het direkte bewijs kan voltrokken worden door het bekijken van de hoden (zaadbollen of teelballen) of van het ovarium (eierstok). Dit gebeurde tot nu toe door een flankoperatie, waarbij de buikholte geopend wordt.

Reeds in 1953 werd deze methode bij kleine vogels gebruikt, om de activiteit van de gonaden te beoordelen. De flankoperatie werd aanbevolen voor de geslachtsbepaling en voor het bestuderen van de gonaden-cyclus bij inheemse wildzang. Dat men deze methode ook toepaste bij zeer kostbare vogels, berust op het feit, dat vogels de eigenschap hebben, zeer gemakkelijk te herstellen van chirurgische ingrepen.

Des te verbazingwekkender is het daarom, dat de in de mensgeneeskunde en ook bij zoogdieren wijd-

verbreide methode van de endoscopie geen werkelijke ingang gevonden heeft bij de geslachtsbepaling bij vogels. Als we tenminste de zgn. 'sexoscopie' buiten beschouwing laten. Sexoscopie is een soort 'inwendig onderzoek' via de cloaca, maar wegens technische moeilijkheden en vooral vanwege het gevaar, dat hierdoor salmonellen (paratyfus-bacteriën) en andere ziekteverwerkers konden worden overgebracht, zag men af van deze methode.

Hier volgen nu mededelingen over een methode van geslachtsbepaling door **endoscopie**.

II. Methodiek.

a) Narcose.

Om verwondingen binnen in de buikholte, door afweerbewegingen van het dier, te vermijden, werden alle onderzochte vogels onder narcose gebracht. Als narcosemiddel werd gebruikt Ketaminehydrochloride, in een dosering van ca. 30 mg/kg lichaamsgewicht. Over de geschiktheid van dit narcosemiddel

is op andere plaatsen voldoende informatie voorhanden.

b) Instrumentarium.

Naast het voor buikholte-operaties gebruikelijke instrumentarium werd een koudlichtendoscoop gebruikt. Het gaat hierbij om een instrument, dat in de mensgeneeskunde gebruikt wordt voor gewrichtsonderzoek. Dit apparaat heeft een doorsnede van slechts 2,7 mm.

c) De wijze van opereren.

De onder narcose gebrachte vogel wordt op de rechter lichaamsszijde gelegd. Een assistent tilt de linker vleugel op en strekt de linkerpoot van de 'patiënt' zo ver mogelijk naar achter (afb. 2). In de omgeving van de laatste tussenribruimte worden de veren ofwel geplukt of na bevochtiging opzijgelegd. De plaats van operatie is nu bij kleine vogels goed waar te nemen. Bij grote vogels kan men de juiste plaats voelen. De insnijding is op de volgende manier begrensd: aan de bovenkant door het bot van het bekken, aan de kant van de kop door de voorlaatste rib, van onder door het dwarsuitsteeksel van de voorlaatste rib en van achter door de laatste rib. Zie afb. 3.

Na doordringing van de buitenste huid worden in het midden van de tussenribruimte de spieren met een scalpel of een schaar, evenwijdig aan de loop van de ribben, doorsneden. Een 3-4 mm grote opening is voldoende. Bij een wond zonder bloedingen kan nu zonder meer de endoscoop ingebracht worden. Zouden er kleine bloedingen optreden, dan moet door opening van de wond met een Mosquito-klem (een klemmetje om een gaatje open te sperren) verhinderd worden, dat bij het inbrengen van het apparaat bloed het kijkglasje verontreinigt. Na het doorstoten van de achterste buikluchtzak is in de richting van de kop het rozerood verschijnende longweefsel en in de richting van de staart de roodbruine nier te herkennen. Tussen deze beide organen is de plaats van de gonaden.

Als men klaar is met het onderzoek, wordt slechts een huid-spieerhechting met garen uitgevoerd. Verwijderen van het garen na het genezen van de wond is niet nodig.

III. Resultaten.

Bij geen van de op boven beschreven manier geopereerde 125 vogels

traden tijdens of na de ingreep narcose-problemen op. In alle gevallen konden de gonaden zonder twijfel herkend worden. Zeer eenvoudig is in elk geval het constateren van de eierstok. Daarbij zijn de talrijke follikels (eiblaasjes), die ten dele slechts de grootte van een zandkorreltje hebben, onafhankelijk van vogelsoort en -grootte, onmiddellijk te herkennen. Afbeelding 4 toont het typische beeld.

Daarentegen kan het herkennen van actieve hoden (teeltballen) met moeilijkheden gepaard gaan. Dit komt, omdat het kijkglasmaatje tot op enkele millimeters van het orgaan moet worden ingebracht, om een duidelijk beeld te verkrijgen. Een grote hoden is meestal alleen maar als een geelachtig-witte vlek te herkennen. Pas de typische bloedvatenvertakking onder het hodenkapsel, die eruitziet als een reuzenbezem, geeft zekerheid. Bij niet-actieve hoden, of die van kleine vogels, kan men de omtrek van het orgaan volgen, om zo zeker het geslacht vast te stellen. Bij enkele papegaai-soorten wordt de geslachtsbepaling van mannelijke vogels bemoeilijkt, doordat ze geen geelachtig-witte hoden hebben, maar een blauwzwart hodenkapsel, waaronder ook geen bloedvaten zichtbaar zijn.

De hechtingen werden na de operatie niet verwijderd. Wondinfecties zijn in geen geval opgetreden. Ook luchtoppenhoping in de onderhuid, ten gevolge van de geopende buikluchtzak, werden in geen geval waargenomen.

IV. Discussie.

In tegenstelling tot pluimvee was het bij de overige vogelsoorten zonder geslachtsdimorfie (uiterlijke verschillen tussen mannelijke en vrouwelijke exemplaren) nog niet gelukt, te komen tot uitvoerbare en algemeen geldende methoden voor het bepalen van het geslacht. Met behulp van de endoscopie staat nu een veilige methode ter beschikking. Moderne narcotica reduceren het narcoserisico tot een minimum en het gebruik van de koudlicht-endoscoop beperkt de wond tot enkele millimeters. Daar bekend is, dat vogels verbazend snel genezen, is de endoscopie voor het dier en zijn bezitter uitvoerbaar. Niet alleen kan men op deze manier

met zekerheid het geslacht bepalen, men kan ook constateren hoe het staat met de activiteit van de geslachtsorganen, men kan zelfs bij vrouwelijke vogels een voorspelling doen met betrekking tot het leggen van het eerste ei. Vanzelfsprekend moet men bij de beoordeling hiervan rekening houden met het jaargetijde. Zo werd in januari bij een Steenarend een beginnende activiteit van de eierstok geconstateerd en deze vogel legde op 21 maart van dat jaar een ei. Tussen haakjes, we kunnen hieruit ook nog de conclusie trekken, dat na de operatie geen storingen in de vruchtbaarheid te verwachten zijn. En van enkele vogelsoorten kunnen dus reeds vroeg in het voorjaar kweekkoppels samengesteld worden, die bij elkaar passen op grond van overeenkomstige activiteit van de geslachtsorganen. Een goed middel dus, om de kans op kweek-

resultaten in gevangenschap te vergroten.

V. Dankzegging.

Prof. Dr. Klös, directeur van de dierentuin van Berlijn en Prof. Dr. Kullmann, van de dierentuin van Keulen, vanaf deze plaats heel hartelijk dank voor de geboden mogelijkheden om waardevolle vogels uit de dierentuin te onderzoeken.

Dr. Gorgas, van de dierentuin van Keulen, dank ik voor het beschikbaar stellen van de afbeeldingen 1 en 2.

Uitvoerige literatuur is verkrijgbaar bij schrijver dezes,

Dr. med. vet. Manfred Heidenreich
Zier- und Wildvogelklinik
im Institut für Geflügelkrankheiten
der Tierärztlichen Hochschule
Hannover
Bischofsholer Damm 15
3000 Hannover 1.

Eine neue Zeitschrift

die voliene
die soziale zeitschrift für
vogelzuchtler -haber und -liebhaber

aktuell und informativ
fachbezogen und unabhängig
leser- und praxisnah
reich und gut illustriert
spricht echte Probleme an
gibt Tips
bietet Alternativen

4 Hefte jährlich
Jahresbezugspreis DM 24,-
zuzüglich Versandkosten

Fordern Sie ein
kostenloses Probeheft an.

verlag m & H Schaper
Hannover

Gräzer Straße 20 · 3000 Hannover 61

Warum und für welchen Leserkreis wurde die Zeitschrift DIE VOLIENE geschaffen? Der kritische Leser wird sogar fragen: „Gibt es nicht schon genug Zeitschriften auf diesem Gebiet?“ Wir sagen nein, – es fehlt DIE VOLIENE!

Für die große Gruppe der Zier- und Wildvogelzuchtler, -halter und -liebhaber wurde eine Fachzeitschrift herausgegeben, die nutzbringend, treffend und umfassend informiert. Der Inhalt ist speziell auf den vorgenannten Personenkreis abgestimmt, frei vom Ballast artfremder Berichterstattung.

Ein erfahrenes Autorenteam aus Wissenschaft und Praxis wird sein fundiertes Wissen in einer verständlichen Sprache dem Leser vermitteln.

DIE VOLIENE stellt Vogelarten in Wort und Farbbildern mit Empfehlungen über Haltung, Fütterung, Pflege und Zucht vor.

DIE VOLIENE berichtet gezielt und rundherum aus der Praxis für die Praxis. Aufsätze über Bau und Technik von Vogelanlagen geben Anleitung sowohl für den Anfänger als auch für Erfahrene in diesem Fach. Beiträge über Zier- und Wildvogelkrankheiten sowie über Vorbeugungsmaßnahmen verhindern Rückschläge und Tierverluste und runden somit die Themen des fachlichen Teils ab.

DIE VOLIENE bringt Beiträge über Geflügelzucht, Vermehrung und Wiedereinbürgerung von Wildvögeln und gibt interessante Einblicke in die Möglichkeiten zur Erhaltung bedrohter Vogelarten. Die für jeden Vogelliebhaber wichtigen rechtlichen Aspekte werden dazu ergänzend behandelt. DIE VOLIENE bietet darüber hinaus Rubriken über Angebote, Tausch und Marktspiegel, Termine, Tagungen und Ausstellungen sowie über Neuheitenschauen aus Industrie und Wirtschaft.

Die Schrifteleitung von DIE VOLIENE liegt in Händen von Dr. Ursula Freytag und Dr. Manfred Heidenreich. Beide sind spezialisierte Tierärzte aus der Zier- und Wildvogelklinik im Institut für Geflügelkrankheiten der Tierärztlichen Hochschule Hannover. Als Kenner der Materie „Zier- und Wildvogel“ werden sie für eine fachgerechte Themenwahl und deren Bearbeitung sorgen.

Ervaringskrabbels

Denk in vogelgewichten

Nog enkele weken en het is zover. De mooiste periode van onze liefhebberij breekt weer aan; de tijd dat we onze jonge kanaries proberen op stok te krijgen.

In deze periode denk ik onwillekeurig weer terug aan de tijd, jaren geleden, hoe we toen kanaries kweekten. In die tijd leek onze broedkooi meer op een konijnenkooi. Dagelijks werd er rijkelijk gevoerd met het veel geroemde vogelmuur en of dit nog niet genoeg was werd daarnaast ook gekiemd zaad en sla toegevoegd. Daarbij nog volop eivoer waarvan het meest op de bodem van de kooi terecht kwam. Dit merkte we overigens pas wanneer we de kooien gingen schoonmaken. Op de zandlade lagen dan 3 cm dikke lagen van eivoer, groen, zand en ontlasting. En toch vroegen we ons af hoe het kwam dat er zoveel jongen doodgingen en waarom we zoveel last hadden van 'zweetpoppen'. Gelukkig ligt deze tijd al weer ver achter ons. We weten nu dat een kanarie erg dom is en zijn instinctieve selectievermogen reeds lang heeft verloren. Een putter, kneu of andere wildvogel eet wel vogelmuur maar

dan alleen de zaadjes. Ze laten de rest achter. Ja, een kanarie is dom, hij eet, vooral wanneer die jongen heeft, alles wat gemakkelijk te voeren is en laat het werkelijk goede, het eivoer, bijna voor wat het is. En juist van dit eivoer, met een goed aminozuurpatroon, moeten onze kanaries groeien. Heeft u er wel eens aangedacht dat een volwassen kanarie maar ongeveer 25 gram weegt, dus 40 kanaries in een kilo. Heeft u zich wel eens gerealiseerd wat bijvoorbeeld één appel voor deze kanaries betekent. Wij wegen gemiddeld 70 tot 80 kilo, dan is één appel voor 1 kilo kanaries toch wel monsterachtig veel. Alleen in droge stof zit energie en deze moet hij halen uit zaad en eivoer. Als echter een kanarie te veel verzadigd wordt door groenvoer, komt van die 3 gram energie weinig terecht. Resultaat is dan ook los in de veren zittende vogels met onvoldoende levenslust. Bedenk u eerst eens goed alvorens u enige blaadjes sla in de broedkooi deponeert. Maar wees nog voorzichtiger wanneer u jonge vogels van 1 tot 4 dagen heeft. Ik werd laatst door een collega om

raad gevraagd. Bij hem gingen erg veel jonge kanaries dood. Ik vroeg hem of de ouders goed voerden. Ja zei hij en trots toonde hij mij een nestje waarvan pas een eitje was uitgekomen.

De oorzaak van de grote sterfte stond toen meteen voor mij vast. Het kleine kropje van dat uitgekomen jong zat barstens vol met groenvoer. Ik wees hem erop dat pas geboren babys ook geen krop sla krijgen. Het is van groot belang dat de eerste vier dagen geen groen en ook geen gekiemd zaad aan de jonge vogels wordt verstrekt. U zult er versteld van staan hoe goed het uw jonge vogels dan doen en hoe rein de nestjes blijven. U merkt totaal geen gele aanslag meer in de nestjes. Na 4 dagen mag u, geleidelijk aan, wat groenvoer en gekiemd zaad gaan verstrekken maar wel in kleine porties! Veel liefhebbers voegen, wanneer zij zien dat de ontlasting wat dun is, houtskool of norit aan het eivoer toe. Dit kan niet alleen gevaarlijk zijn, maar hiermede spant men wel het paard achter de wagen. Voorkomen van ingewandstoring is beter dan ruimschoots groenvoer en gekiemd zaad te geven. Probeer dit echter eens en wanneer u deze laatste gaat geven denk dan in vogelgewichten.

J. Foederer

Ook noordoostpolder heeft revalidatiecentrum voor vogels

Wij, bewoners van de Noordoostpolder, zijn hartstikke blij dat wij hier ook een plaats hebben waar wij met onze gewonde en zieke vogels naar toe kunnen. Dat is het revalidatie-centrum Haantjes te Emmeloord. De heer Haantjes is niet iemand die aan de weg timmert, maar wat hij met de vogels, vooral de stootvogels, presteert is eenvoudig onvoorstelbaar. De jaren dat de heer Haantjes een asiel-vergunning heeft, heeft het leven gespaard van ettelijke torenvalken, sperwers, buizerds en wat dies meer zij. Tijdens de achter ons liggende sneeuwperiode huisden in de volières van de heer Haantjes een groot aantal buizerds, waarvan medio februari niet minder dan zes vrijgelaten konden worden. Op de foto's ziet u Haantjes met één van zijn troeteldieren en het loslaten van de zes buizerds met behulp van enige helpers. Dit vond plaats in het bos bij Tollebeek.

Meindert de Jong

45/36 mm.

vogelkinderen en hun ouders

Meindert de Jong
Foto's uit gelijknamig boekje
Uitg.: Thieme

Fazant *Phasianus
colchicus*

Het nest van een fazant, een kuil in de grond, gestoffeerd met wat plantaardig materiaal en soms wat veertjes, kan men aantreffen op de meest uiteenlopende terreinen: in de duinen, aan de buitenkant van niet al te dicht opeenstaand geboomte, in drassige terreinen tussen het riet, midden op de hei, maar eveneens op gecultiveerde grond in sommige poldergebieden, in korenvelden bij voorbeeld. Ook zijn nesten gevonden op esse- en elzestoven, op de kop van een knotwilg en in boomnesten van andere vo-

gels en eekhoorns. Zo trof men een legsel van veertien eieren aan in een oud nest van een sperwer; het zat in een spar op een hoogte van tien meter! Drie meter er boven bevond zich de nieuwe sperwerhorst met vier eieren. De fazantjes hebben alle de grond bereikt maar van de roofvogels is niets terecht gekomen. Iemand vond het nodig ze dood te schieten. Het is een hele toer het nest te vinden, want veelal is het uitstekend verborgen tussen de vegetatie, onder kreupelhout, tussen duindoorns, onder bramen of ander 'stekelig' gewas. Ook heb ik wel nesten gevonden die open en bloot tussen de bomen lagen, temidden van dor blad. Een broedend vrouwtje — deze taak komt namelijk voor haar rekening, hoewel men in Engeland eens een haan heeft ontdekt die op de eieren zat — is vrijwel onzichtbaar, aangezien zij als het ware één is met de omgeving door haar eenvoudig, fantastisch camouflerend verenkleed. Een voltallig legsel bestaat in de regel uit zeven tot veertien eieren, hoewel er grotere aantallen zijn gevonden. Zijn het er meer dan zestien dan kunt u ervan overtuigd zijn, dat er twee dames aan hebben gewerkt. De eieren hebben een glanzende, ongevlekte schaal, waarvan de kleur varieert van olijf-tot koffie-

bruin, soms met een blauwe (of groene) tint. Het broeden duurt drieëntwintig tot zevenentwintig dagen. Bij de nadering van een 'vijand' blijft het vrouwtje zo lang mogelijk doodstil zitten om op die manier te proberen geheel onopgemerkt te blijven. Sommige wijfjes zitten zo vast dat men ze rustig over de rug kan aaien.

Een zekere mevrouw Kozlova, die in Rusland een daar voorkomende ondersoort grondig heeft bestudeerd, beweert dat het jong, als het bezig is zich uit de schaal te wurmen, op een gegeven moment een stuk van de dop 'als het deksel van een doosje' wegtrapt en dan enige tijd blijft liggen uitrusten. 't Is ook wel een karwei voor zo'n hummel! Zodra het kroost goed en wel droog is gaat het onder moeders hoede op foerage uit. Papa kijkt niet naar ze om en ook mama is niet een van de zorgzaamste, want het gebeurt dikwijls dat wanneer een toom uit elkaar is geraakt, de oude vogel geen kans ziet ze weer bijeen te krijgen. 's Nachts worden ze gekoesterd onder de warme vleugels van ma, maar als ze na een week of drie kunnen vliegen, zoeken ze het hoger op en rusten gedurende de nachtelijke uren uit op dikke takken, een eindje boven de grond, waar zij uiteraard wel zo veilig zijn. □

de roodkop baardvogel

(Eubucco)

Een

*

toe
dere
niet ge
een flinke
is het te probe
blijft de boodscr
het liefst in een flinke
past aan hun aard, ni
houtstronken erin om hun
werk als 'houthakker' te kunnen
doen.

Hun naam ontleen ze aan de krans
van baard- en snorharen rond de
snavel. Hieraan is elk soort baard-
vogel te herkennen. Ook karakter-
istiek zijn de zeer krachtige snave-
ls, hoe klein ze ook zijn, maar die
ze wel nodig hebben, om hun broed-
holten te hakken in oude bomen, of
de verlaten spechtennesten aan
hun eisen aan te passen.

Dat hakken in alles wat van hout is,
zal ongetwijfeld wel een reden zijn,
waarom ze bij de meeste liefheb-
bers zo weinig in tel zijn. Toch is dit
kapothakken van hun kooi, tot een
minimum te beperken, als ze maar
regelmatig voorzien worden van
niet al te harde boomstronken en
takken, waarop ze naar hartelust
kunnen inhakken.

Moeilijk te houden zijn ze verder
niet, het grote bezwaar m.i. is dat ze
erg onderhevig zijn aan zgn. 'buik-
waterzucht', een ziekte die haast al-
tijd dodelijk is. Het heeft mij wel in
een paar maanden haast al mijn
baardvogels gekost. Of deze ziekte
nu besmettelijk is weet ik niet, maar
het was wel frappant, dat zelfs vo-
gels die ik al jaren had, allemaal
achter elkaar doodgingen.

Toch blijf ik het prachtige vogels
vinden, en zie ze persoonlijk dan
ook erg graag.

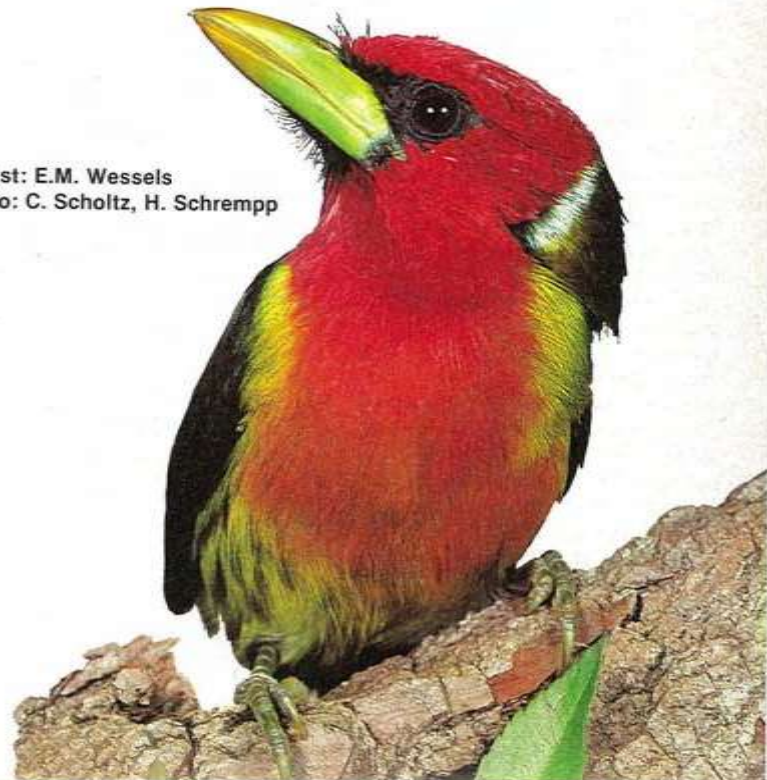

... zich in de natuur met
vruchten en insecten, hun
moeten we dus hieraan aan-
... en, maar vooral niet te veel
... ppig fruit, want dat verhoogt de
kans weer op 'buikwaterzucht'. Het
mooiste is ze te wennen aan een
goed universeelvoer, aangevuld
met wat rauw vlees en levende in-
secten en af en toe maar wat fruit,
als appel en bessen. Op deze voe-
ding zullen ze zeker goed gedijen.
De meeste baardvogels passen
zich goed aan ons klimaat,
vooral de uit Azië afkomstige soor-
ten, maar deze 'roodkop' kan men

beter verwarmd houden op 18-20
graden C., alleen bij heel mooi
warm weer kunnen ze naar buiten.
Ten slotte een zeer belangrijk
aspect; het broeden met deze vo-
gels. Helaas, is hierover nog heel
weinig te vermelden, in het buiten-
land zijn er wel enkele gevallen be-
kend, maar toch sporadisch, hier in
Nederland heb ik er nog nooit van
gehoord.

Toch hoop ik dat deze vogels voor
de liefhebberij behouden zullen blij-
ven, maar dan is het wel zaak, dat
de weinig ingevoerde exemplaren
bij **werkelijke** liefhebbers terecht
komen, want voor hen zijn het
ideale vogels.

Tekst: E.M. Wessels
Foto: C. Scholtz, H. Schrempf

het röntgenologisch onderzoek als hulpmiddel in de vogelpraktijk

G.Th.F. Kaal, dierenarts te Amersfoort.

Voor het vaststellen van een ziekteoorzaak in de kleine huisdierenpraktijk staan ons een aantal hulpmiddelen ten dienste die we helaas moeten missen wanneer we met een zieke vogel geconfronteerd worden.

Ook het klinisch onderzoek bij een vogel is maar beperkt en het chemisch bloedonderzoek staat nog niet eens in de kinderschoenen. Het onderzoek van hart, longen, lever en nieren is maar zeer beperkt. Ook hebben we maar zeer weinig technische hulpmiddelen die ons verder kunnen helpen. Het röntgenapparaat dat ons in de kleine huisdierenpraktijk een onschatbaar aantal gegevens op kan leveren kan toch ook zijn nut bewijzen in de vogelpraktijk. We willen dit proberen te staven aan de hand van enkele voorbeelden:

Botbreuken zien we in de vogelpraktijk vrij vaak. Vooral bij grotere vogels waarbij een goede genezing van de breuk van essentieel belang kan zijn voor het goed functioneren van poot of vleugel (grote steltlopers, roofvogels enz.). Beenbreuken zijn röntgenologisch zeer goed te onderkennen. Men kan op de Röntgenfoto zeer goed waarnemen hoe het been gebroken is en of het een gecompliceerde fractuur is, waardoor men ook een betere prognose kan stellen. Een enkele keer is het van belang om te weten te komen of we met een ontwrichting te maken hebben of met een breuk in het gewricht. Een Röntgenfoto geeft hierover uitsluiting. Zo wordt er wel eens een vogel in de kliniek aangeboden met de mededeling dat deze vogel zijn vleugel gebroken heeft. Bij na-

der onderzoek blijkt die vleugel niet gebroken te zijn maar dat er sprake is van een ontwrichting in het boeggewricht. Wanneer we dan deze ontwrichting opheffen en de vleugel enkele dagen in gebogen stand fixeren dan is deze vogel reeds na enkele dagen weer in staat om zijn

vleugels voor 100 % te kunnen gebruiken. Zonder Röntgenfoto is deze diagnose niet eenvoudig te stellen.

Vreemde voorwerpen: We krijgen in de vogelkliniek nog wel eens een stadseend of een zwaan aangeboden waarbij de mogelijkheid

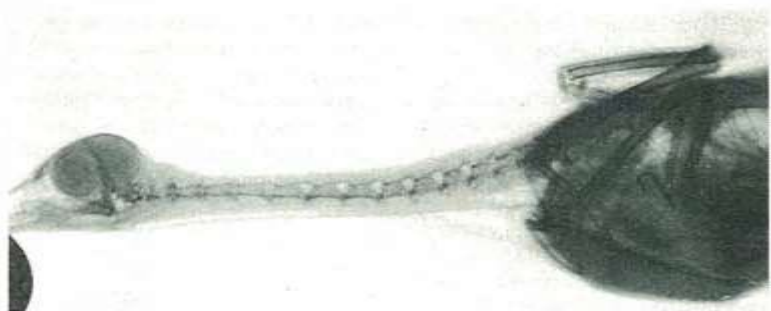

foto 1

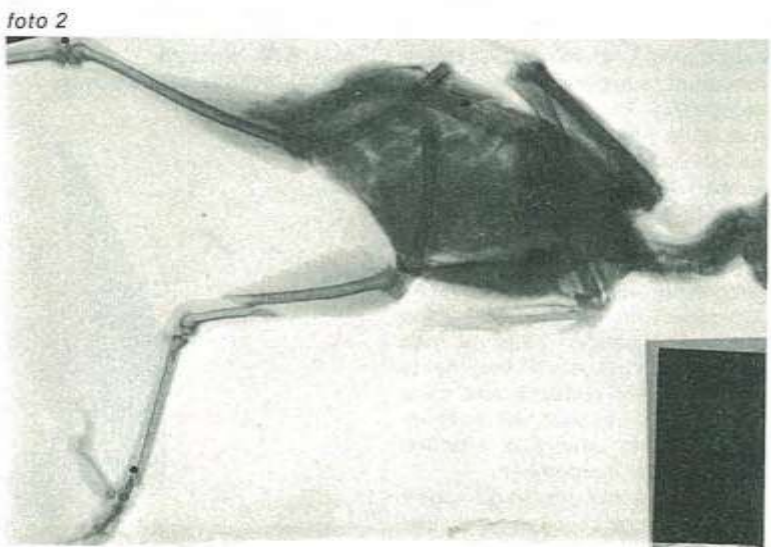

foto 2

bestaat dat zo'n vogel een vishaakje ingeslikt heeft. Soms is die diagnose heel makkelijk te stellen want dan hangt er nog een eind nylondraad uit de snavel. De vooruitzichten zijn afhankelijk van de plaats waar zo'n haakje zich heeft vastgezet en deze plaats kunnen we exact bepalen m.b.v. een Röntgenfoto. Niet alleen eenden of zwanen in sloten, kanalen of grachten maar ook watervogels in dieren- of vogelparken kunnen dit helaas overkomen zoals op de Röntgenfoto te zien is: een tropische ral met een vishaakje in het borstgedeelte van de slokdarm. Zo'n vogel is ten dode opgeschreven.

Een ander voorbeeld van een vreemd voorwerp zijn de bekende hagelkorrels uit een jachtgeweer. Dit overkwam een liefhebber, die een ekster had. Deze ekster werd aangeboden met zowel een beenbreuk als een vleugelbreuk. Er werd een Röntgenfoto gemaakt om na te gaan of een verdere behandeling gerechtvaardigd was. Op de foto werden toen de beruchte hagelkorrels ontdekt. We zien op deze foto enkele beenbreuken en ook nog een hagelkorrel in de buikholte. Een behandeling is uiteraard niet meer ingesteld.

Dat een buxenkogeltje ook geen prettige zaak is voor een ontvluchte amazone-papegaai bewijst de foto waarbij zo'n kogeltje is terecht gekomen in het longgedeelte. Ook deze vogel heeft, zoals u wel zult begrijpen, deze aandoening niet overleefd.

Kroponderzoek: Bij vogels die verschijnselen vertonen van chronisch braken en waarbij we tevens een verdikte krop of kropomgeving kunnen constateren kunnen we proberen een Röntgenfoto van de krop te maken. We brengen dan met behulp van een kropsonde een Röntgencontrastmiddel in de krop. We kunnen dan zien of we met een tumor te maken hebben en we zien ook of de tumor van de kropwand uitgaat. Dit maakt de prognose al of niet gunstiger.

Longonderzoek: Papegaaien en vele andere parkvogels met chronische ademhalingsmoeilijkheden kunnen vaak aangetast zijn met de beruchte Aspergillus-infectie (schimmelaandoening). Wanneer er reeds verharde, verdichte of verkalkte haarden aanwezig zijn kunnen we die röntgenologisch waarnemen.

Foto 1:
Tropische Ral met een vishaakje in een borstgedeelte van de slokdarm

Foto 2:
Ekster met diverse breuken, veroorzaakt door hagelkorrels

Foto 3:
Amazone papegaai met buxenkogel in de longen

Foto 4:
Grasparkiet met tumor naast de krop: aan de ene kant zit de krop met contrastmiddel; aan de andere kant zit de tumor

foto 3

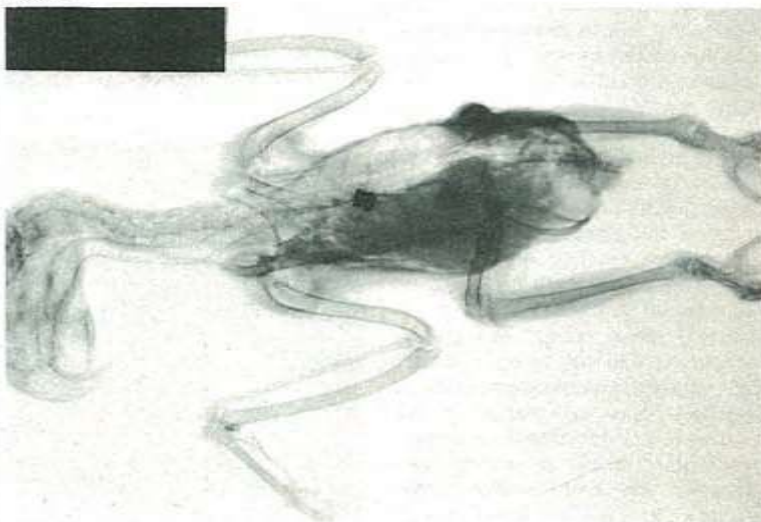

foto 4

Over bloemen en planten

Bureau voorlichting bloemen en planten
Julia Voskuil

zaaibloemen, zelf opkweken

Wie aan de zomer denkt, denkt aan bloemen. Vrolijke kleuren, die tuin en bloembakken versieren. Daarvoor lenen zich vooral de zaaibloemen. Ze hebben een kort leven — in enkele maanden van zaad tot bloeiende plant — en kunnen daarom op elk plekje waar wat kleur nodig is worden geplant. We hoeven geen rekening te houden met hun ontwikkeling in enkele jaren. Waar ze worden geplant — of gezaaid — bloeien ze al enkele weken later en voordat de herfst de winter aankondigt zijn ze alweer afgestorven. Hun taak, nieuw zaad vormen, is volbracht!

Het meest gemakkelijk: planten kopen

Voor wie geen tijd, ruimte of zin heeft om zelf te zaaien en jonge planten op te kweken is er volop gelegenheid planten te kopen. Vanaf april zijn Petunia's, afrikanen en wat dies meer zij te koop. Maar pas op: de planten zijn vorstgevoelig en pas vanaf eind mei zijn ze buiten veilig. Voordien kunnen nachtvorsten de planten beschadigen. Dahlia's en knolbegonia's zijn wat dat betreft helemaal gevoelig; ze kunnen uit knollen worden opgekweekt, maar zaaien kan (soms) ook, maar dan wel vroeg. Februari bijvoorbeeld, bij kamertemperatuur. Aan het kopen van planten is één nadeel verbonden: hoewel het sortiment groot is, zijn er velerlei zaaibloemen die niet worden opgekweekt. Die moet u dus zelf zaaien.

Ter plaatse zaaien

De meest gemakkelijkste zomerbloemen zijn die, welke direkt in de tuin kunnen worden gezaaid. **Goudsbloem, Cosmea, klaproos, korenbloem en Oost-Indische kers** zijn bekende voorbeelden. Ook **strobloemen** en **siergrassen** worden direkt op de plaats gezaaid waar we ze willen hebben. Vanaf **half april** kunnen ze worden gezaaid, bij koud weer wat later. Fijn zaad wordt met wat zand gemengd om het uitstrooien te vergemakkelijken. Vooraf wordt de grond losgemaakt en na het zaaien is aandrukken van de grond meestal voldoende. Bij droge grond of een sterk uitdrogende wind is afdekken met een vochtige lap nodig om het ontkiemen te be-

vorderen. **Snijbloemen** kunnen het beste op rijtjes worden gezaaid, wat het wieden van onkruid vergemakkelijkt.

Hebt u een flinke plek of wat grote bakken om te zaaien, dan is het aardig eens een **bloemenmengsel** te nemen. Kies een mengsel van eenjarige bloemen, die geven het meeste (snelle) plezier. Eventueel kan worden gemengd met eenjarige siergrassen (trilgras, kwispelgerst, nevelgras). In zo'n mengsel zullen inheemse rassen voorkomen, maar ook kweekvormen. De laatste zorgen voor wat extra kleur.

Fleuroselect: het neusje van de zalm

Veel zomerbloemen zijn afkomstig

dia 1:

Een eenjarig bloemenmengsel is geschikt voor elke grond, op een zonnig plekje.

uit landen met een warmer klimaat dan het onze en dat uit zich dan in een slechte bloei bij donker en nat weer. De selectiebedrijven hebben daar iets aan proberen te doen en dat dit bij een aantal planten goede resultaten heeft gegeven komt tot uitdrukking in een 'Fleuroselect'-bekroning, die op de zaadzakjes staat aangegeven. Dergelijke planten moet u elk jaar van gekocht zaad opkweken, zelf gewonnen zaden geven niet die be kroonde eigenschappen. Vanaf 1973 zijn er diverse zaaibloemen be kroond, waarvan de zaaigeranium 'Sprinter' één van de meest bekende is; in 1979 is de — eveneens rode geranium — 'Red Express' erbij gekomen. Let er eens op, ook als u planten koopt. Van siertabak is 'Crimson Rock' de Fleuroselect onderscheiding ten deel gevallen. Siertabak groeit ook nog goed op halfbeschaduwde plaatsen. □

dia 2:
Fleuroselect is een onderscheiding voor waardevolle nieuwigheden, die hun prijs dubbel en dwars waard zijn ('Crimson Rock', siertabak).

Onkruiden

boerenwormkruid

(*Tanacetum vulgare*)

Als Boerenwormkruid in bloei staat, is vergissing uitgesloten. Ze is direct aan de goud-gele bloemen te herkennen. Het is te vinden op wegbermen, langs spoordijken, op puinstortplaatsen en ruigten.

Op het platteland werd de kruidachtig riekende plant en haar bloemen aangewend tegen ingewandswormen. Hieraan heeft de plant ook haar naam te danken. Het was toen, net als nu asperinen, een echt huismiddel. Om die reden zou u bij de bestrijding van wormen bij parkieten eens een aftreksel van de bladen en droge bloemen moeten maken.

Vroeger werd het ook in de diergeneeskunde toegepast. Waak echter voor het 'teveel van het goede'.

De Latijnse naam *Tanacetum* is ver-

moedelijk afgeleid van *athanatos*, wat onsterfelijk betekend en op de lange houdbaarheid van de gedroogde bloemen kan wijzen; vulgare wil zeggen dat het een algemeen voorkomende plant is. □

P.J. de Penning

kwartel- en patrijsastrilden

Tekst en foto's: Günter Oppenborn
Vertaling: Jan Luysterburg

Deze uit Zuid-Afrika komende, ca. 10 cm grote, op de grond levende astrilden behoren tot de meest interessante prachtvinken. Er zijn twee kwartelastrilden in verscheidene rassen. Hoofdzakelijk twee ervan zijn bij ons bekend: de kwartelastrilde en de patrijsastrilde. Het

meeste komt de kwartelastrilde voor. Het opvallendste verschil tussen beide rassen is, dat het mannetje van de kwartelastrilde een witte brilltekening rond de ogen heeft, die volkomen ontbreekt bij de patrijsastrilde.

Deze vogels zijn niet erg geschikt om in kooien te worden gehouden. Ze voelen zich het beste in een vitrine of voliëre. Daar het een echte grondvogel is, moet men de vitrine of voliëre ook zodanig inrichten. Met enkele bosjes gras en een paar riethalmen, enige stenen of boomwortels, moszoden e.d., kunnen de vitrines zeer doelmatig worden ingericht.

Ze moeten gehouden worden bij een temperatuur van 18-20°. Vocht en kou kunnen ze niet goed verdragen. Tegenover andere prachtvinken zijn ze absoluut vreedzaam. Ook onder elkaar worden ze nauwelijks kwaadaardig. Alleen in de broedtijd verdedigen ze de onmiddellijke omgeving van hun nest. Kwartelastrilden worden zeer tam en halen bij hun verzorger de meelwormen uit de hand.

Als voedsel nemen ze de gebruikelijke kleine gierstsoorten en trosgierst. Voor de kweek hebben ze

beslist dierlijk voedsel nodig. Als ze gewend zijn aan eivoer, kan dit eventueel voldoende zijn. Heeft men een bij elkaar passend paartje, dan is de kweek relatief eenvoudig. Het nest wordt op de grond gebouwd van droog gras en kokosvezels. Het is meestal bolvormig, met een inkruipgat. Het wordt bekleed met veren. Het legsel bestaat uit 4-6 eieren. Na drie weken verlaten de jonge vogels het nest; ze worden nog 3-4 weken door de ouders gevoed.

Mijn kwartelastrilden hebben het bij mij al gebracht tot eieren leggen, maar jongen ervan kweken is me nog niet gelukt. Dat kwam waarschijnlijk, omdat ik de kwartelastrilden met andere prachtvinken samengehouden heb, wat wel te onrustig geweest zal zijn. □

Kleurendia's
1.1 kwartelastrilden
1.1 patrijsastrilden

Amerika voert nestkastencampagne om nationale vogelsoort te redden

Is haast niet te geloven maar . . . Amerika's meest bezongen tuinvoegel, de Bluebird (woordelijk de blauwvogel welke volksnaam we gemakshalve maar aanhouden) staat óók al op de lijst van de bedreigde diersoorten! Mensen onder de 30 zijn hem tot vervelens toe in ersjes en liedjes tegengekomen naar . . . gezien hebben ze er nooit entje. Voor ons is dit in zoverre een ongewone zaak omdat wij hetzelfde meemaken met 'onze' ooie-aar. Behalve dan als leverancier van baby's op zachtrose geboorteaartjes is-ie doodeenvoudig wég! In zoals ons land — hopelijk nog tijds — een lofwaardig opvangcentrum en zo mogelijk tegelijk okstation, met al dan niet geleerriekte kweekstellen, in het leven iep zo laat men in de Ver. Staten en oproep uitgaan. Om met name oor het ophangen van nestkasten n ons eigen parkietenvaktaaltje: roedblokken) de laatste Blauwtjes an tenminste aan kweekplaatsen a helpen.

let is namelijk overwegend een westie van woningnood. De vroer door 'Sialia sialis' opgezochte olle bomen worden tegenwoordig eurig omgekapt; de houten hekken ol insecten zijn door 'zindelijkere' zeren vervangen; de weinige restende nestelmogelijkheden geraakt door mussen en spreeuwen. ie laatsten verwijten ze . . . ons in ié zin, dat zij er door immigranten it ons werelddeel mee opgecheept zijn. Hoe men deze trieste ctheruitgang in de Bluebirdstand pvangt en er vernuftig naar dit rediddeel grijpt is een inmenselijk verhaal, dat we u met de Redactie niet illen onthouden.

Naartoe eerst even een kijkje in onse wereld der vogelvrienden. Onder

alle dierenliefhebbers doet zich de splitsing voor tussen de boekewurm, de erover lezende, pratende of schrijvende, die er echter geen klap aan doet, en daarentegen de groep, die wél dieren koopt of vangt en er van kweekt. Maar, zich weer allerminst druk maakt over de saaie verervingskwesatie en de buitennisige, nog wel dubbele Latijnse naam nauwelijks onthouden kan of die verhaspelt. Zo is het toch?

Samen zijn zij de mekaar nodig hebbende, elkaar aanvullende Praktijkmensen en de Theorie-aangevers, de laatste lui met twee linkerhanden, die van z'n levensdagen geen volière of tentoonstellingskooitje zouden kunnen maken! Welnu, uitgerekend iemand van dat studeerkamerras, de gepensioneerde scheikundige, Dr. L. Zeleny, dichtbij de hoofdstad in de staat Maryland 'van de Amerikaanse Drees trekken-de', wist heel goed dat de zgn. oostelijke variëteit van het Blauwtje met liefst 90 % was teruggelopen — 'maar ja, wat kan ik eraan doen behalve dan in mijn tuintje 'n nestkastje-uit-de-winkel ophangen?' — werd ineens ruw wakker geschud! Toen hij toevallig zo 's in dat kastje keek schrok hij zich de beroerte bij het ontdekken van een broedsel verkleumde, verstijvende, doodstille blauwtjes van 'n dag of 10 . . . Hiervan heeft hij er — sportief zijn vrouw als de uitvindster en uitwerkster er de eer en primeur van gunnende — 3 van in leven kunnen houden. Een uur lang propten ze de zo goed als dode stompertjes om de minuut 'n piezeltje rauw vlees in het kropje. En ziet . . . tegen de avond zaten die met gele, open schreeuwbek om nog meer eten te bedelen. Van toen af kregen die weesjes van dageraad tot donker

om de 20 minuten 'n maaltje. Onder dat kunstvoeren floot het echtpaar bewust alsmaar hetzelfde deuntje met het beoogde gevolg dat ze — op de 21ste dag uitgevlogen — in de buurt bleven; en op dat eringehamerde loksein hun rantsoen kwamen ophalen. Bleef dat naar hun zin en trek wat lang uit dan vlogen de jonge vogels tegen het keukenraam ofwel door het raam naar binnen; vanzelf vingertam op brutaal af geworden, ja toch? Na 3 weken gingen ze uit zichzelf op de muggenjacht maar bleven . . . blijven!

Als voor de lezer/les als vogelinsider duidelijk volgden ze hun verzorgers overal zoals fazant- of andere kuisens bij de kloek blijven en halfwas

exemplaren met de zwerm meevliegen. Dus ook buiten het erf en wel soms boven de auto fladderend tot 180 km van huis, wat die gezagsgetrouwe burgers helemaal niet zo lollig vonden . . . 't is er namelijk verboden inheemse vogels met de hand groot te brengen of in welke vorm ook in huis te hebben. Daar moet je een ontheffingsvergunning voor aanvragen, die behalve aan wetenschappelijke instanties nooit afgegeven wordt! Naar spreekt zou die goedzak bij de plaatselijke Sterke Arm wel niet stuklopen want wat die wet beoogt is een halt toeroe-

pen aan het uithalen van nesten voor de handel. Met, bij daarop betrapt worden, de vrij spraak belovende smoes dat men die dozijnen, nu opgekooide dieren ééns allemaal als uit-de-boom-gewaaide wildvang liefdevol van een 'wisse' dood gered heeft . . .

Om kort te gaan: het bleken . . . ? 2-1 waarvan op overbekende manier 1-0 door 's buurmans kat opgeëist werd. En de daaraan ontkomen 1-1 (bijgenaamd Lil 'Brother en Lil 'Sister dus 't broertje en 't zusje) la-

ter tot paarvorming overgingen — de natuur trekt zich van onze in-teelttaboe geen snars aan. Zij kregen — ook te zien als: Dr Zeleny kweekte — dat seizoen twee broedsels. 's Winters voedt de Blauwvogel zich overwegend met bessen. Toen sloeg het noodlot toe: de pop lag zo maar dood in de kast. Het feit dat, althans volgens hun baas, de bevederde weduwnaar hem erop gewezen had, dat er daarbinnen een sterfgeval had plaats gehad en zijn hulp had 'ingeroeppen', en ook nog eens, dat 2 zoontjes uit het eerste nest hun vader hielpen bij het grootbrengen van de moederlozen van het tweede, bracht hem gevoelsmatig dichterbij het individu. Bij het dier zelf, bij zijn sociaal leven enz. terwijl hij voordien uitsluitend belang stelde in de soort. In pak weg de trek, het statistisch nestgemiddelde namelijk tussen de 3 en de 7 dus 5 stuks, het woongebied, kortom het papieren gedeelte. Maar nu pardoes kantoorkracht plus ambachtsman in één ontwikkelde hij het evenzeer tweevoudige landelijk project, dat de lezer/es nu bezig houdt.

Dus 1) het doe-het-zelverig tekenen en timmeren van de juiste Sialia-kast naast 2) het wel overwogen uitzetten daarvan. En wel langs een uitgekiend traject op de aangewezen voedingsbodems binnen het soortgelijk verspreidingsgebied.

Met als gevolg: binnen 5 jaar 1.000 jongen uit 85 langs de, nu zo geheuten Zenely-route aangebrachte nestblokken. Die verrassende bevolkingsaanwas nog wel slechts 11 km van de hoofdstad bewijst, dat deze zo goed als van de aardbodem verdwenen soort ook in dichtbevolkte, drukke gebieden heropgebouwd kan worden!

Het bouwtechnisch geheim van de smid of dan knutselaar bestaat o.a. uit een vlieggat beslist nooit breder dan 1½ inch ofwel 3,8 cm anders is de sterkere spreekwoordelijke dan de kistjes van hout of hardboard niet dichterbij elkaar dan 100 yards alias 92 meter tussenafstand om ruzie tussen de broedparen te voorkomen. Voorts bij voorkeur aan ijzeren palen waar katten, wasbeertjes, ratten, eekhoorns e.d. weinig houvast aan hebben. Vervolgens als 't enigszins kan aan een weg of pad althans op berijdbare grond, zodat je (praktische Yankee's) er met je wagen of fiets kan voorrijden. Bovendien niet te gek hoog bevestigen anders gaat op je geregelde inspectietochten daár weer te veel tijd in-zitten! Tenslotte kun je je broedrou-

te 't beste cirkelvormig ontwerpen wat je op die contrólereizen enorm in je benzine scheelt. Dan ligt immers je laatste post even dichtbij het uitgangspunt als je eerste punt bij het vertrek. Gaat dat niet dan toch zoveel mogelijk in een grote U-vorm; bespaar je eenzelfde terug-als heenweg; maak geen onnodige kilometers!

Nu zou dit hele, ogenschijnlijk een eenmansverhaal de moeite van het drukken en het lezen niet eens waard zijn ware het niet dat deze hartverwarmende actie in het aangrenzende Canada zóveel navolging heeft gevonden, dat er vandaag een nesttracé loopt van 3.000 km. Met erlangs 7.000 'nest boxes' en aldoende in 1976 een gezamenlijke (her)productie van 8.000 Blau-

wen plus 15.000 zgn. boomzwalen als toegift. De pers spreekt da ook van een 'dramatische bevolkingsexplosie zonder weerga'. Ornithologisch, vogelkundig dient hier aangestipt te worden dat de soort op zich onderverdeeld is in de Oostelijke Bluebird naast een West-type benevens het Berggenru. Uit die laatste regionale species ondersoort bestaat het gros der in het Canadese areaal 'geogste' exemplaren. En die tak was namelijk ook zienderogen aan het afnemen. Intussen zijn — en worden — alom werkgroepen geformeerd. Men miste meer dan verwacht werd dit zo aansprekende hemelsblauw of azuurblauw-met-rood gekleurd vogeltje; zo opvallend tussen de meestal grauw of somber getint vogels in gematigde luchtstreken. Intussen is deze, aanvankelijk een particuliere amateursopzet niet of opgemerkt aan de overheid voorbij gegaan — logisch. Men wil van het gerand deze zich alsmaar vertalende organisatie steunen. Sprak zojuist, aldus de Nat. Geographi van juni jl., het wereldvermaarde, in Washington DC uitgegeven aarc rijkskundig tijdschrift, Dr. Geo E Watson van het evenzeer bekend Smithsonian Genootschap van een 'netwerk der hope dwars door gan ons continent'. Dit mede sinds d grote, zgn. halverende scheidingsvier, de Mississippi, deze massaal aanpak nu al is overgestoken . . . Aan fanmail oftewel schriftelijk bijval uit alle lagen der bevolking geen gebrek. En dat alles begonnen met 3 hele, met kunst en vliegwerk in leven gehouden vogellijns met wél dankzij een onhandige kame geleerde, die (met Moeders!) d

hemdsmouwen opstroopte, en zij hersens wist te . . . laten wapperen

de Josselin de Jong

XI. natuurbehoud

(vervolg)

I. In Nederland verhandelde 'zeldzame' en 'bedreigde' soorten. (vervolg)

2. Hoenderachtigen (orde: Galliformes).

Via de Vraag-en-aanbod-rubrieken en de advertenties van handelaren in het maandblad Onze Vogels 1974-1975) en via enkele prijslijsten van enkele handelaren in 1976 werden 12 zeldzame of bedreigde (onder-) soorten te koop aangeboden of gevraagd (1).

exotische vogels als huisdieren? **JA of NEE!**

door R. Sterk, dierenarts

Tabel II: In Nederland verhandelde zeldzame en bedreigde Galliformes (1).

	vermeld in			Handelsfrequentie	Kweek/Import
	RDB	BUD	WC		
— Penelope aequatorialis (Witkuijsjakohoen)	?	+	—	2	I
— Ithaginis cruentis (Bloedfazantje)	—	+	+	2	I
— Tragopan blythii blythii (Blyth-tragopan)	+	+	+	2	K
— Tragopan caboti (Cabot-tragopan)	+	+	+	2	K
— Polyplectron malacense (Maleise pauwfazant)	—	—	+	1	?
— Polyplectron emphanum (Palawan pauwfazant)	+	—	+	1	I/K
— Polyplectron bicalcaratum (Grijze pauwfazant)	—	—	+	1	K
— Rheinartia ocellata (Rheinarts' argusfazant)	—	+	—	2	?
— Hierophasis swinhoii (Swinhoe-fazant)	+	—	+	2	K
— Crossoptilon mantchuricum (Bruine oorfazant)	+	—	+	2	K
— Syrmaticus ellioti (Elliot's fazant)	+	—	+	1	K
— Syrmaticus mikado (Mikadofazant)	+	—	+	2	K

Verklaring tabel:

RDB.: Red Data Book van de IUCN (2)

Bud.: Wet Bedreigde Uitheimse Diersoorten (3)

WC.: Appendices van de Washingtonconventie (4)

1.....: weinig tot sporadisch verhandeld

2.....: onregelmatig verhandeld

I.....: (vrijwel) uitsluitend wildvangexemplaren

K.....: (vrijwel) uitsluitend kweekexemplaren

I/L....: kweek en wildvang

Tragopanen (onderfamilie Tragopantinae van de familie Fazantachtigen — Phasianidae) zijn uit Midden-Azië afkomstige fazantensoorten; van de 5 soorten die deze onderfamilie telt, worden er 3 met uitsterven bedreigd (2,3,4). Import van alle tragopanensoorten is uitermate moeilijk als gevolg van beschermende maatregelen in de herkomstlanden (5) en/of de labiele politieke situaties aldaar (6). De aanvoer van wildvangexemplaren is dan ook praktisch nihil en de aanschaf ervan zeer kostbaar (5,6). Volgens Van der Mark (5) zou het echter nog niet zeker zijn dat alle tragopanensoorten bedreigd worden, aangezien men nog niet over nauwkeurige gegevens beschikt over het bestand van de populaties in landen als Sikkim, Tibet, Pakistan. Volgens de IUCN (2) is de **Blyth-tragopan** evenwel zeldzaam en wordt deze met uitsterven bedreigd; oorzaak hiervan zou zijn de jacht, zowel ten behoeve van verzamelaars, als de jachtsport. De **Cabot-tragopan** wordt door de IUCN zelfs zéér zeldzaam genoemd, hoewel Rutgers beweert (6) dat deze soort nog wel veel voorkomt. Ook voor de Cabot-tragopan zou de jacht, naast ontbossing, een belangrijke oorzaak zijn van zijn huidige zeldzaamheid (2). De populatie van in gevangenschap gehouden Cabot-tragopanen is volgens de IUCN groter dan de natuurlijke populatie; van zowel de Blyth- als de Cabot-tragopan wordt voorgesteld om fokprogramma's op te zetten en de in gevangenschap geboren nakomelingen weer uit te zetten in hun natuurlijke omgeving. Hoewel de Ornamental Pheasant Trust in Engeland zich wel bezighoudt met de fok van zeldzame tragopanen (2) is het bestand van Cabot-tragopanen in gevangenschap nog te klein om een dergelijk plan te realiseren: hiervoor is namelijk eerst aanvoer van wildvangexemplaren noodzakelijk (7) en het is de vraag of deze nieuwe wildvang niet de nekslag zal betekenen voor de huidige natuurlijke populatie. Het is dan ook terecht dat beide genoemde tragopanen zijn opgenomen in de Wet-BUD en in de WC-appendices; het is namelijk niet ondenkbeeldig dat als de betrekkingen met de Volksrepubliek China verder zullen verbeteren en de politieke situatie van andere landen in het Verre Oosten zich stabiliseren, de grenzen voor de han-

del in tragopanen wel weer eens open zullen gaan.

Van de echte Pauwfazanten (geslacht *Polyplectron*, onderfamilie *Argusianinae*) werd de **Grijze Pauwfazant** (*P. bicalcaratum*) slechts één keer te koop gevraagd (1), hoewel Van der Mark (8) vermeldt dat dit de meest verspreide pauwfazant in gevangenschap is en de nafok ervan goed is; hij zou dan ook zelden of nooit worden ingevoerd (6).

De **Palawan-pauwfazant** (1 keer te koop aangeboden (1) wordt volgens Van der Mark (8) nog wel ingevoerd: schoksgewijs zouden volgens hem enkele tientallen exemplaren in de wereldhandel worden aangeboden; daarentegen vermeldt hij ook dat de nafok goed is. Deze zeldzame, alléén op het eiland Palawan voorkomende soort neemt nog steeds in aantal af; naast vernietiging van het biotoop (ontbossing) en de jacht voor voedsel, speelt ook de té grote vogelhandel hierbij een rol (2); daar komt nog bij dat gedurende deze vangst reeds 50% (!) sterft.

Ook de **Maleise Pauwfazant** werd 1 keer te koop aangeboden (1); of er van deze soort nog importen plaatsvinden is mij onbekend. In Europa zouden zich slechts enkele paren van deze soort in fazanterieën bevinden (8). De IUCN (2) vermeldt over de ondersoort *P. malacense* *sclerimachii* dat het houden in gevangenschap en het kweken ervan zeer moeilijk is.

De **Rheinarts' Argusfazant** (onderfamilie *Argusianae*) werd door 1 handelaar via een prijslijst te koop aangeboden (1). Volgens Rutgers zou deze soort zelden in particuliere collecties voorkomen, hoewel broedresultaten van deze zeer kostbare, uit Annam afkomstige fazant wel bekend zijn (6); deze soort wordt alleen vermeld in de Wet-BUD en niet in het Red Data Book van de IUCN als ook niet in de WC-appendices.

Van de onderfamilie *Phasianinae* ('Fazanten') werden in de onderzochte periodes tenminste vier zeldzame soorten verhandeld, namelijk de **Swinhoeffazant**, de **Bruinoofazant**, de **Elliotfazant** en de **Mikadofazant** (1). De drie eerst genoemde soorten worden door de IUCN (2) omschreven als 'zeer zeldzaam en daarbij nog steeds dalende in aantal'. Het zijn echter ook juist de drie soorten, waarvan alle

verhandelde exemplaren afkomstig zijn van nakweek van reeds in de 19e eeuw in Frankrijk ingevoerd exemplaren (6). Volgens de IUCN zijn de populaties in gevangenschap dan ook groter dan die in het wild (2). De nakweek gelukt zelfs zo goed, dat de Ornamental Pheasant Trust weer 30 nakweek-exemplaren van de Swinhoeffazant heeft kunnen uitzetten in het land van herkomst Taiwan (6); in hoeverre dit weer uit zetten ook werkelijk van invloed is geweest op de natuurlijke populatie is mij niet bekend.

De uit Noord-oost China afkomstige Bruine Oorfazant heeft echter bij gebrek van wildvangexemplaren sterk te lijden aan inteelt en is daar om vaak gekruist met de Blauwe Oorfazant, zodat in gevangenschap bijna geen raszuivere Bruine Oorfazanten meer aanwezig zijn (6); na kweek zoals door de IUCN wordt aanbevolen is dus alleen mogelijk door eerst nieuwe wildvang te importeren; tot nu toe wordt deze soort echter niet meer ingevoerd (6). De Elliots' fazant wordt eveneens veel bij particulieren en in diertuinen aangetroffen (6). Over nafokprogramma's voor wederuitzet is mij verder niets bekend.

De oorzaak van de huidige zeldzaamheid van bovengenoemde drie soorten is gelegen in de jacht en de ontbossing (2).

De Mikadofazant wordt door de IUCN (2) omschreven als 'undetermined', d.w.z. dat deze soort kenmerkend in gevaar verkeert, maar dat op het moment te weinig gegevens bekend zijn waarop een betrouwbare schatting van het natuurlijke bestand is te baseren. Van der Mark echter (8) vermeldt dat deze soort bijna is uitgestorven. Oorzaak van de achteruitgang van deze soort is vooral de jacht, met zowel voedselwinning als oogmerk, maar met name ook de verkoop van sierhuiden aan toeristen (2). Volgens Rutgers (6) treft men Mikadofazanten zelden in volièremilieu aan en heeft men te kampen met een sterke daling van de vruchtbaarheid tengevolge van inteelt. Daarentegen vermeldt Van der Mark dat de nafok groot is (8). In ieder geval is de nafok door de Ornamental Pheasant Trust zodanig dat gekweekte exemplaren (nakomelingen van recentelijk ingevoerde wildvangexemplaren) weer konden worden uitgezet in het land van herkomst, Taiwan (8).

Bloedfazantjes (geslacht *Ithaginis*, onderfamilie *Perdicinae* of Veldhoenders) zijn afkomstig uit Nepal en Noordwest China. Ze zijn zeer moeilijk te houden en te kweken en zijn zeer kostbaar in aanschaf; onder Europese omstandigheden zijn ze in het algemeen niet langer dan enkele maanden in leven te houden, hoewel broedresultaten wel bekend zijn (6).

Door een particulier werd in de door mij onderzochte periodes een keer een 'Witkuifsjakohoen' te koop aan-

geboden. Welke soort nu uiteindelijk bedoeld is, is mij niet bekend: bij de aanbidding stond tussen haakjes vermeld 'Pipile aequatorialis'; Rutgers (6) vermeldt o.a. de namen Gekuijd Sjakohoen of Penelope purpurascens aequatorialis en de Witkuifsjakohoen of *Pipile jacutinga*. Welke soort dan ook bedoeld is, Sjakohoenders (geslachtengroep *Penelopini*) worden hoogst zelden in gevangenschap aangehouden en er wordt in hun herkomstlanden veel jacht op gemaakt (6).

Alle sjakohoenders zijn opgenomen in de Wet-BUD.

Ter vergelijking volgt hieronder een overzicht van de via Heathrow (Londense vliegveld) in- en doorgevoerde zeldzame hoenderachtigen gedurende de periode 1970-1974:

□

Tabel 12: Op Heathrow geregistreerde zeldzame hoenderachtigen, 1970-1974 (9).

	Aantal exemplaren		
	Invoer		Doorvoer
Crax-soorten (Hokko's).....	3	_____	—
Crax alector (Gladsnavelhokko).....	2	_____	—
Penelope-soorten (Sjakohoenders).....	3	_____	—
P. bicalcaratum (Grijze pauwfazant).....	—	_____	2
L. impeyanus (Koningsglansfazant).....	—	_____	1
A. argus (Argusfazant).....	—	_____	18
Cr. crossoptilon (Witte oorfazant).....	1	_____	15
S. mikado (Mikadofazant).....	—	_____	4*)

*) betreft waarschijnlijk gekweekte exemplaren.

Opmerking: onder zeldzame soorten wordt in tabel 8 (?) verstaan soorten die vermeld staan in de WC-appendices.

Literatuur:

- SMIT, C.P.J., R.J. STERK, H.C. WALVOORT. Exotische dieren, huisdieren ja of nee? Een oriëntatie. Faculteit Diergeneeskunde, Rijksuniversiteit Utrecht, 1977.
- VINCENT, J. Red data book. Vol. 2: Aves. Morges, Switzerland, 1966.
- WET van 8 januari 1975, houdende regelen ter bescherming van bedreigde uitheemse diersoorten. 's Gravenhage: Staatsblad, 1975, 48.
- CONVENTION on international trade in endangered species of wild fauna and flora. Washington, 1973.
- MARK, R.R.P. VAN DER. Tragopanen. Onze Vogels, 36, 23-27, 53, 1975.
- RUTGERS, A. Kwartels en fazanten en andere hoenderachtigen. Gorssel: Littera Scripta Manet, 1972.
- BRIDGEWATER, D.D. Status of rare and endangered birds in captivity with a general reference to mammals. Zoologica, 57, 119-125, 1972.
- MARK, R.R.P. VAN DER. Fazanten en pauwen. Amsterdam: Veen, 1969.
- INSKIPP, T.P. All heaven in a rage; study into the importation of birds into the United Kingdom. Royal Society for the Protection of birds.

Noot redactie:

Door een misverstand is steeds een onjuiste auteursnaam vermeld. De auteur van deze interessante serie artikelen is R. Sterk, dierenarts te Capelle a/d IJssel.

GEZA SEPT

Voorkomt en geneest virusziekten en infecties.
Een goedkoop en afdoend middel dat eenvoudig toegepast kan worden:
enige druppels aan het drinkwater toevoegen is voldoende.

Populierstraat 121 - 123
Tel. 070 - 60 23 84

**W. ROUPPE
VAN DER VOORT**

NBvV-SERVICE

KWEEKKAARTEN

Een goede kweekadministratie is zonder meer een vereiste. Maak daarom gebruik van onze speciale kweekkaarten. Per 25 stuks f 6,— (B.fr. 95,—).

THERMOMETER/HYGROMETER

Het is van het aller grootste belang dat de temperatuur en de vochtigheidsgraad in uw kweekruimte juist is. Temp. 18 tot 20 graden C. en vochtigheidsgraad 50-70 %/a. Door middel van een thermo- en hygrometer kunt u daar oog op houden. Beide instrumenten, gemonteerd op een fraai blokje hout, kunt u op het bondsbureau verkrijgen.

Uw prijs is slechts f 20,75 (B.fr. 315,—).

NAALDBANDEN ONZE VOGELS

Deze maken van uw maandblad een fraai boekwerk. f 9,75 per stuk, bij 10 of meer f 7,50 per stuk (B.Fr. 150,—).

STANDAARDEISEN

Onmisbaar bij de selectie van uw kweek- en tentoonstellingsvogels.

Kleurkanaries	f 7,50
Postuurkanaries	f 20,—
Grasparkieten	f 15,—
Neophema's	f 6,—
Agaporniden	f 7,50
Japane Meeuwen	f 17,50
Zebravinken	f 5,—
Diamt. duif, chdwkwartel en zilverb.	f 5,—
Gouldamadine	f 12,50
Valkpark., roodr. e.a. psephotusrt.	f 10,—
Overige Austr. Parkieten	f 7,50

Alle standaardseisen, behalve voor de postuurkanaries, zijn losbladig. U kunt deze opbergen in de bekende multi-mappen. Deze mappen worden echter niet bijgeleverd.

Bovenstaande artikelen kunt u bestellen door overmaking van het verschuldigde bedrag op giro 1148324, t.n.v. N.B.v.V., te Bergen op Zoom, met vermelding van naam, adres, woonplaats en wat u wilt ontvangen. Voor België: Overmaken op rekening nr. 000-0156074-01 bij het bestuur der postcheks te Brussel 1, eveneens t.n.v. NBvV te Bergen op Zoom.

de volière van de maand

M.M. Verkade, Maarten Trompstraat 15 in de Lier, is de gelukkige bezitter van de volières die u op foto 1 ziet weergegeven.

In 1974 begon hij zijn eerste stappen te zetten op het pad van de vogelliefhebberij. Het vogelverblijf bevond zich in een klein schuurtje van 1x1x2 m, welk schuurtje u nog juist helemaal links op de foto kunt zien. Daartegen bouwde hij een binnenverblijf van 1x1x2 m en een aansluitende buitenvlucht van 4 m lengte. Het geheel, rustend op een fundering van opstaande betonplaten, werd opgetrokken van vuren houten balkjes van 2x4 cm. Het binnengedeelte alsmede een gedeelte van de buitenvlucht werd afgedekt met transparant p.v.c. golfplaatjes. De vogelcollectie bestond toen uit diverse kleine Afrikaanse soorten, wat wildzang, enkele kanaries en Californische kuifkwartels.

Ongeveer twee jaar later heeft hij, haaks op zijn eerst gebouwde volière,

een nieuw complex aangebouwd. U ziet dat rechts op de foto. Hiervoor werd hetzelfde materiaal gebruikt. Dit nieuwe gedeelte werd onderverdeeld in vijf aparte vluchtjes van 0.90 m breed, 1 m diep en 2 m hoog. De toegangsdeurtjes tot de afzonderlijke vluchtjes bevinden zich aan de voorzijde en daarboven is ook nog glas aangebracht. Ja, je woont in een glazen stad of niet. Het totale volièrecomplex is gebouwd tegen een stenen muur en u ziet dat dit, naast een goede beschutting, ook een prachtige achtergrond geeft. Tegen die muur zijn ook de nestkastjes en de diverse nestblokken aangebracht hetgeen dan tevens een aardige decoratie vormt. Ook dit nieuwe gedeelte werd afgedekt met transparant golfplaat en het hemelwater wordt opgevangen en afgevoerd in en door een p.v.c. goot.

Alle buitenvolières zijn met diverse struiken, heesters en coniferen be-

foto 1

foto 2

foto 3

lant. In de vluchtjes bevinden zich de kweekparen witte valkparkieten, witte rijstvogels, kanaries met wildang (bastaarden) en zebravinken. Als grondvogels zijn er de Chinese wergkwartels.

Hier is het overigens niet bij gebleven want voorjaar 1978 zijn er in de buurt nog een vijftal ruime broedkooien gebouwd die plaats bieden aan evenzovele koppels Australische prachtvinken.

Het ziet er allemaal goed verzorgd uit en met een dergelijk gevarieerd vogelbestand is de vrije tijd zeer goed besteed. Wij wensen onze bestlandse vriend nog erg veel succes.

Mevrouw Vriens van Remunt, Kuilpad 5 in Udenhout, kreeg het zo'n drie jaar geleden te pakken. Zij besloot toen heel spontaan om vogels te gaan houden. Haar belangstelling ging vooral uit naar de grasparkiet. Ze sloot zich al direct aan bij de plaatselijke afdeling, wat zeker een erg goed besluit is geweest, en kocht haar eerste koppels. Met de sinterklaas en op haar verjaardag in januari kreeg ze er nog wat koppels bij en kon zij vol goede moed aan de slag.

Een bestaande bergruimte, zie foto 2, is na enkele ingrijpende veranderingen van het interieur in een acceptabel vogelverblijf omgebouwd. Foto 3 geeft u een kijkje binnen. Rechts ziet u een gedeelte van de vlucht, die overigens 6 m lang, en 2,50 m breed en 2 m hoog is. De ramen zijn voorzien van met gaas bespannen horren en enkele ramen kunnen worden opgezet. Links op de foto ziet u een batterij broed-

kooien. Deze broedkooien, 20 stuks, bieden voldoende ruimte aan de kweekparen grasparkieten. Buiten tegen de voorzijde van die broedkooien zijn de nestkasten aangebracht en daardoor kan er heel gemakkelijk en zonder dat de vogels worden verstoord, controle plaatsvinden.

Een gedeeltelijke dakbedekking met transparant golfplaten zorgt voor een redelijke lichtinval. Bovendien is er een automatisch schakelende kunstverlichting (TL) in de kweekruimte gemonteerd.

Inmiddels is de hele familie zich voor vogels gaan interesseren en zo kweekt de oudste zoon agaporniden. Dat het hun menens is merkt u wel aan de opgestelde tentoonstellingskooien waarin de eigen kweek kromsnnavels worden getraind voor de tentoonstellingen. Ook de familie Vriens wensen wij veel succes met en erg veel plezier van hun vogels. □